

Knižnica pre mládež mesta Košice

**POVEŠŤOVÁ MAPA REGIÓNU
VÝCHODNÉHO SLOVENSKA**

Výberová odporúčajúca bibliografia

2013

ISBN 978-80-89161-25-6

EAN 9788089161256

ÚVOD

Kultúrne dedičstvo nie je len vzácnym svedectvom o našej bohatej histórii a tradícii, ale predovšetkým pravdivým obrazom o našej prítomnosti a dobe, ktorú žijeme.

Pod pojmom kultúrne dedičstvo si väčšina ľudí predstaví hmotné veci – predovšetkým hrady a zámky, kaštiele, rôzne stavby, sochy, obrazy... po chvíli zamyslenia sa a sústredenia pridá prírodné pamiatky a až oveľa neskôr si spomenie aj na pamiatky nehmotné, predovšetkým ústnu ľudovú slovesnosť.

Osobitným žánrom ľudovej slovesnosti je povesť. Ako mozaika z drobných príbehov skladá a kreslí svojrázne mikrodejiny lokálnych spoločenstiev. Človek povestou akoby oživoval miesta, v ktorých sa narodil, v ktorých žil a pracoval, oživoval deje, ktoré sa v tomto kraji a krajine odohrali.

Dnešná mladá generácia, predovšetkým školopovinné deti, sa s pojmom ústna ľudová slovesnosť stretávajú počas vyučovania na hodinách slovenského jazyka, ale aj prvouky či vlastivedy, neskôr geografie. Poznajú ľudové piesne, rozprávky i povesti. Málokedy si však uvedomia, že práve tá-ktorá pieseň či povesť rozpráva o mieste, v ktorom žijú, ba možno (tie novšie povesti) aj o ľuďoch, ktorých poznali ich starí rodičia, či dokonca o ich vlastných príbuzných. To bol jeden z dôvodov, prečo sme sa rozhodli zostaviť túto bibliografiu. Záujem o našu históriu a tradície u detí najlepšie vzbudíme zaujímavým príbehom. Ak je to príbeh o miestach, ktoré deti poznajú, kade každodenne chodia alebo ho majú aspoň neďaleko, je to zaujímavejší.

Záujem o poznanie minulosti svojho regiónu, o bohatstvo jeho kultúry a tradícií podnecujú aj rôzne tvorivé súťaže, či už literárne alebo v umeleckom prednese. Dlhoročnú tradíciu má celoslovenská súťaž v prednese slovenských povesti Šaliensky Matko, ktorá je určená pre žiakov základných škôl. Každoročne v novembri – decembri stúpa v knižniciach počet záujemcov o povestovú literatúru. Častou požiadavkou je práve povesť z konkrétneho mesta či oblasti – tento fakt sa stal druhým dôvodom pre vznik tejto práce.

Výberová odporúčajúca bibliografia východného Slovenska je zostavená abecedne podľa miest, na ktoré sa viaže dej povesti. Košický kraj reprezentujú povesti, ktoré sme zoskupili okolo miest Gelnica, Košice a Košice – okolie, Michalovce, Rožňava, Spišská Nová Ves a Trebišov. Prešovský kraj sa pripomína čitateľom prostredníctvom týchto miest: Bardejov, Humenné, Kežmarok a Zamagurie, Levoča, Poprad a Tatry, Prešov, Sabinov, Stará Ľubovňa a Vranov nad Topľou. Ku každému z miest sme pridali aj ukážku povesti. Povesti sme vybrali z kníh v našom knižničnom fonde a z časopisu Slniečko, ktorý je tiež dostupný.

V snahe uľahčiť prácu používateľov materiálu sme zvolili číslovanie nie záznamov, ale jednotlivých povestí v nich. Pre cieľný výber povestí sme spracovali aj geografický register.

Spetrením bibliografie je aj niekoľko povestí, ktoré sú prístupné na internete.

Veľa radosti v práci s ponúknutými povestami všetkým používateľom želá

zostavovateľka

MADAČOV, Maroš: BOHATSTVO SLOVENSKEHO NÁRODA

„Ludia už na potopu aj zabudli a zasa ich bolo čoraz viac.

Keď ich už bolo toľko, že nemohli vyžiť v starej krajine, prikázal im Pán Boh, aby sa rozišli po svete.

Nepustil ich s prázdnyimi rukami – každému národu dal osobitnú reč a osobitné bohatstvo.

Veľmi rušno a živo bolo, keď sa národy zišli pred Božím trónom, kde im Pán Boh rozdával dary, aké si kto zažiadal:

- *Daj nám, Pane, silu a moc, aby sme panovali nad inými národmi!*
- *Daj nám, Pane, slávu a múdrosť, aby sme boli slávni vo svete!*

I rozdával Pán Boh, kým bolo z čoho, rozdával plným priehrštím.

Naveľa, naveľa, na samom konci idú pred Boží trón Slováci.

Idú úctivo, je ich len hŕstka, najmenej zo všetkých.

- *Vitajte, deti moje, a prečo idete až na koniec?*
- *Ach, odpusť, Otče, väčšie národy nás odsotili, malý národ by sa darmo tisol dopredu.*
- *A čože vám dať, keď si veľké zeme, moc a slávu už rozobrali iné národy?*
- *My nežiadame veľké zeme, nedychtíme po moci ani po sláve, len o jedno prosíme, o Tvoju lásku, aby si Slovákov večne miloval!*
- *O lásku prosíte, dar nad všetky dary na svete? Keď teda lásku chcete, lásku vám dám, slovenský národ budem naveky milovať!*

I usmieva sa dobrý Pán Boh, usmieva sa na Slovákov ako otec na dietky, lebo ich prosba sa mu spomedzi prosieb všetkých národov páči najväčšmi.

Ale kdeže sú hranice Božej štedrosti, ktože ju kedy do dna vyčerpá?

I namáča si Pán Boh prst v rajskej studni a dotkne sa jazyky Slovákov:

- *Dávam vám do daru najkrajšiu reč, akú iní ľudia na zemi nemajú. Slovenská reč bude taká ľubozvučná, ako keď v nebi spievajú anjeli. Taká krásna, ako keď sa rosa jagá na slnci. Taká príjemná, ako keď vetrík veje v máji. Taká sladká, ako keď dieťa teší matka. Taká milá, ako keď sa usmeje nevinné dieťa. Taká, pri jej zvukoch budú mladí ešte mladší a aj srdcia starých ľudí omladnú!*

Druhý raz načiera Pán Boh do nebeského raja, berie z neho najkrajšie piesne a kladie ich do úst Slovákom:

- *Dávam vám do daru aj piesne, najkrajšie piesne na svete. Keď vaše devy zaspievajú, vtáčiky zmlknu, zazurčia potôčiky, vršky podskočia, spev slovenských diev na raj premení vašu zem!*

Aj tretí raz sa Pán Boh usmieva na Slovákov, do tretice všetkého dobrého:

- *Napokon vám dávam aj krásnu vlasť pod Tatrami, to bude vaša milá otčina. Tam obrábajte svoje role, tam zachovávajte otcovské mravy, kresťanskú vieru, reč slovenskú. A keby aj súženie prišlo na vás, nezúfajte, ja vás vždy budem nosiť v otcovskom srdci, ja vám vždy pomôžem!*
- *Ó, vďaka Ti, Pane, vďaka, vďaka, že si nezabudol na Slováka!*

I žijú Slováci pod Tatrami, i bývajú už vyše tisíc rokov vo svojej slovenskej otčine. A budú žiť i naďalej, lebo slovenský národ Bohu slúži a Pán Boh svojich verných vždy ochráni!“

In Slovensko moje. Bratislava : Perfekt, 1995, s. 6-7.

BARDEJOV

FERKO, Milan: Nové povesti slovenské. – Bratislava : Mladé letá, 1994.

1. Bardejov: *Lžiandrej* s. 47. (*Časť povesti sa odohráva na bardejovskej fare*).

HABOVŠTIAK, Anton: Skamenená dievka. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1977.

2. Dlhá lúka pri Bardejove: *Chovanec* s. 150.

JESENSKÝ, Miloš: Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998.

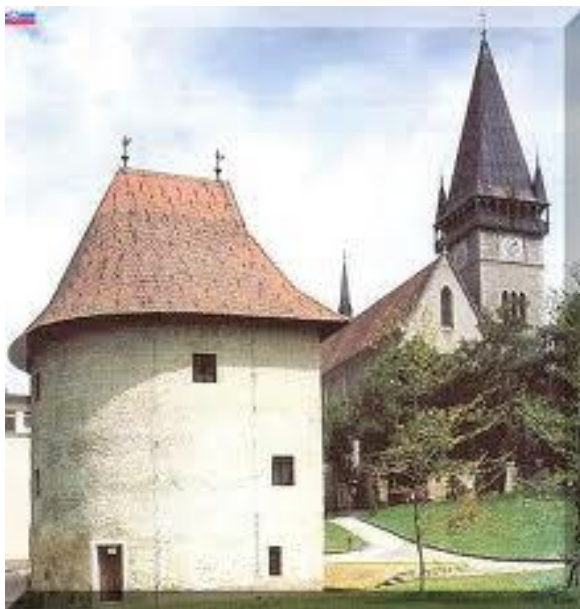
3. Bardejov: *Odmena pre alchymistu* s. 50; *Proces s čarodejnicou* s. 50.

MAREC, Anton: Hnali sa veky nad hradbami. – Martin : Matica slovenská, 2000.

4. Bardejov: *Bardejov* s. 29; *Synova pomsta* s. 31; *Padajúca brada* s. 35.

MORAVČÍK, Štefan: Povesti o slovenských hradoch. – Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2004.

5. Zborov: *Umrel si na svojom* s. 184.

SYNOVA POMSTA

„Žena mlčala, vydesene na neho hľadela, neschopná vydať zo seba čo len jediné slovo.

Znova ňou zatriasol, hlasnejšie zakričal, ba i zakliat.

Nakoniec prehovorila.

Áno, to ona zvesila kľúče z tmavého kúta v komore, ona ich potajme poslala vojenskému veliteľovi, a to všetko preto, že chcela ešte raz vidieť svojho jediného syna.

-Koho? – zrúkol richtár Winter.

-Nášho syna! Vari si ho nespoznal, keď si naň pozeral z barbakánu? Vari ti nesvitlo ani vtedy, keď ti povedali, že ho prezývajú Zima? Zima znamená po slovensky to isté, čo Winter po nemecky. Tvoj syn to vie, nie nadarmo túžil študovať! A ja som nič nechcela, len ho ešte raz v živote vidieť! Preto som...Mal však prísť celkom sám!

Schytil si kuchár Winter hlavu do rúk, aby mu ju nerozhodili šialené myšlienky, čo sa ňou prehánali, a vybehol na námestie. Zachytiť plukovníka, porozprávať sa s ním, poprosiť, aby mal zľutovanie, veď je to vlastný syn!

Neskoro! Už sa nedalo ničomu zabrániť, nikoho zastaviť. Nedal sa uhasiť oheň, čo nezadržateľne preskakoval z jednej strechy na druhú, už sa nedali zastaviť ani vojaci, čo rabovali a plienili. Ba richtár plukovníka, s ktorým sa chcel pohovárať, ani nezazrel...

Už vládne neskorá noc, no na bardejovskom námestí je svetlo ako za bieleho dňa.

Všade šľahajú plamene vyššie ako štihle strechy meštianskych domov, horia všetky krásne stavby mesta, na popol sa mení i stáročná sláva a bohatstvo slobodného kráľovského mesta Bardejov.“

In MAREC, Anton: *Hnali sa veyk nad hradbami*. Martin: Matica slovenská, 2000, s. 31.

GELNICA

HABOVŠTIAK, Anton: Skamenená dievka. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1977.
6. Smolník: *Zlatý stôl* s. 123.

JESENSKÝ, Miloš: Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998.
7. Gelnica: *Baniarikovia* s. 106; *Poklad utopený v studni* s. 106.

MAREC, Anton: Spišské povesti. – Martin : Matica slovenská, 2004.
8. Gelnica: *Gelnický hrad* s. 57; *Prečo sa stratila gelnická meď* s. 61.

SZABÓ, Rafael: Záhrada domova. Košice : Dolinár, 1994.
9. Smolník: *Povešť o drakovi* s. 7; *Povešť o rozprávkovom poklade Keltov* s.10; *Príchod Germánov* s. 10; *Povešť o zlatých zrnkách*; *Podivuhodná voda* s. 11; *Povešť o zámku* s. 14; *Zbojnícka skala a biely mních* s. 21.

Gelnica : povesti o Gelnici a okolí na internete

ANDRÁSIOVÁ, Ľubica: Potok zo Zlatého stola. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1239>>
10. Smolník

SZABÓ, Slavomír: Postrigônený. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1229>>
11. Smolník

ZAŤOVIČ, Jiří: Posledný pohár. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1016>>
12. Gelnica

POKLAD UTOPENÝ V STUDNI

„Podľa tradície je v hradnej studni ukrytý poklad bývalej majiteľky, vdovy po kuruckom dôstojníkovi, o ktorej bolo známe, aká je nesmierne bohatá. Cisárske vojsko hrad obliehalo, ale skôr ako sa pevnosti zmocnili, hradná pani dala všetky svoje poklady nahádzať do studne a napokon skočila za nimi i ona sama. Po určitom čase jej telo našli v rieke, čo umožnilo vysloviť predpoklad, že studňa je prepojená s riekou.“

In JESENSKÝ, Miloš: *Krajina zázrakov*. – Košice : Agentúra K, 1998, s. 106-107.

HUMENNÉ

ČURMOVÁ, Viera: Čarovné kráľovstvo. – Prešov : Vydavateľstvo M. Vaška, 2000.

13. Humenné: Čarovný tiger s. 153.

ČURMOVÁ, Viera: Rozprávky a povesti spod Vihorlatu. – Prešov : Michal Vaško, 1996.

14. Humenné: Morské oko s. 5; **Pod Sokolejom** s. 20.

15. Snina: Morské oko s. 5; **Sninské rybníky** s. 67.

DOMASTA, Ján: Povesti o hradoch IV diel. – Martin : Osveta, 1974.

16. Jasenov: Majster Mikuláš s. 153.

HABOVŠTIAK, Anton: Skamenená dievka. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1977.

17. Karná: Ako vznikli dediny pri Laborci s. 156.

18. Snina, Kochanovce, Udavské: Sninský kameň s. 153.

CHOVAN, Milan Igor: Strážcovia hôr : povesti a staré príbehy o slovenských vrchoch. – Ružomberok : Epos, 2009.

19. Snina: Každé zlo musí nakoniec dobru slúžiť (Iskroň) s. 125.

JANOTA, Ľudovít: Slovenské hrady. – Bratislava : Tatran, 1974.

20. Brekov: Brekov s. 55.

JESENSKÝ, Miloš: Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998.

21. Brekov: Pán zakliaty v koňa s. 87.

MORAVČÍK, Štefan: Povesti o slovenských hradoch. – Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2004.

22. Brekov: Hradný pán – čierny kôň s. 29.

ŠTIAVNICKÝ, Ján: Povesti z dávnych vekov. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1985.

23. Brekov: O udatnom Branislavovi s. 174.

Humené – povesti na internete

DOMANÍKOVÁ, Anna: Bolest' a viera. [online] . Dostupné na internete:

<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=120>>

24. Jasenov

Povesti o Brekove. [online] . Dostupné na internete:

<http://www.brekov.sk/brekov_5.htm>

25. Brekov: Povest' o hradnom pánovi a Mišovi Mat'ukovi; Povest' o Okúrovi.

MAJSTER MIKULÁŠ

„Tovariš Mikuláš sa zastavil na Brekove. Prácu preň nemali, no dali mu jest' a sám veľkomožný mu poradil:

-Ak si chceš dobre zarobiť, nože zájdi na Jasenov. Tam majú od veľkého množstva hostí všetky dvere rozvrzgané, všetky okná vykývané. Aj peňažné truhlice bude treba znovu okovať, nové zámky prirobiť, lebo sa často priveľmi vzdúvali od zlata.

Brekovský veľkomožný si chcel utiahnuť nielen z vandrovného tovariša, ale aj zo svojho pána švagra. Lenže tovariš nebol dnešný.

Vždy, keď došiel do nového kraja, vyzvedal sa nielen na bezpečnosť na cestách, ale aj na županove zvyky a na cnosti a necnosti tamojších hradných pánov. A tak sa už v Michalovciach čosi dopyčul aj o brekovskom aj o jasenovskom veľkomožnom.

Pri hradnej bráne Jasenova ani nemukol o Brekove. Ukázal svoje papiere: je na vandrovke, a pretože humenský majstri zámočníci nemajú preňho ani robotu ani nocľah, vybral sa na Jasenov, či azda tam nepotrebujú šikovné ruky.

-Šikovné ruky? – usmial sa Drugeth potuteľne. –Keby si bol prišiel o mesiac skorej, možno by si sa bol naozaj zišiel. Vieš narábať mečom?

Tovariš stiahol plecيا.

-Ešte som to neskúsil, ale keby bolo treba...

Hradný pán hodil sklamané rukou.

-Ako sa potom môžeš chvastať, že máš šikovné ruky?

Tovariš veľmi skoro spozoroval mraky v jeho pohľade. Siahol teda do meštek, v ktorom mal všetko svoje bohatstvo – niekoľko denárov. Vytiahol z neho medailu.

-Takéto ruky mám, - ukázal ju veľkomožnému.

Na jednej strane bola postava chlapa s kladivom pri nákově a vedľa neho postava anjela, na druhej strane vo venci rozvítých ruží srdce prestrelené šípm. Drugeth sa prizeral medaile a s nedôverivým údivom pokrývuje hlavou.

-To si ty?

-Ja.

-Sám?! –stupňuje údiv i podozrenie.

-Sám!

-Neverím!

-Vaša milosť, - tvári sa tovariš urazený, -nikdy som sa nepýšil cudzím perím. Ak chcete, v tejto chvíli som ochotný ísť s vašou veľkomožnosťou do dielne. Ak máte kus medi alebo aj mosadze, pred vašimi očami vyryjem na nej obraz, aký si želáte.“

In DOMASTA, Ján: *Povesti o hradoch*. IV. diel. Martin: Osveta, 1974, s. 153.

KEŽMAROK A ZAMAGURIE

BARÁTHOVÁ, Nora: Hviezdy nad Tatrami. – Kežmarok : Ing. Mikuláš Lipták, 1995.

26. Kežmarok: *Za odvahu hladomorňa s. 5; Zlatá jaskyňa s. 23.*

FERKO, Vladimír: Tisícásobný dukát. – Bratislava : Mladé letá, 1989.

27. Červený kláštor: *Lietajúci mních s. 61.*

HORÁK, Jozef: Šášovský hradný pán. – Martin : Osveta, 1973.

28. Lendak: *Lendacké zvony s. 49.*

CHOVAN, Milan Igor: Strážcovia hôr : povesti a staré príbehy o slovenských vrchoch. – Ružomberok : Epos, 2009.

29. Kežmarok: *Kam sa podelo svetlo z Jastrabej veže (Svetloň) s. 105.*

JESENSKÝ, Miloš: Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998

30. Červený kláštor: *Tajomstvo okrídleného mnícha s. 100; Alchymisti v habitoch s. 102.*

31. Kežmarok: *Alchymista Bartholomes s. 114; Dee a Kelley v Kežmarku s. 114; Delové gule z tvarohu s. 115.*

MAJERÍK, Viktor – GLOCKO, Peter: Vodníkové zlaté kačky. – Bratislava : Mladé letá, 1975.

32. Zamagurie: *Ako si pastier Jendruš vymeral pozemok s. 50; Žobrákove gate s. 74;*

Začarované peniaze pod Vápeníkom s. 237.

33. Matiašovce: *Zlaté stružliny s. 68.*

MAREC, Anton: Hnali sa veki nad hradbami . – Martin : Matica slovenská, 2000.

34. Kežmarok: *Kežmarok s. 53; Kežmarská čierna pani s. 55; Kamzičí kráľ s. 58.*

MAREC, Anton: Kežmarská čierna pani. – Kežmarok : ViViT, 2001.

35. Kežmarok: *Starý kláštor s. 10; Albert Lasi s. 20; Zlatá veža s. 26; Beata Laska s. 29; Drevený evanjelický kostol s. 39; Kežmarská čierna pani s. 50; Kežmarský zlatokopi s. 64; Kežmarské zvony s. 68; Jakub Bucholtz s. 72; Kežmarský bylinkári s. 76; Nový evanjelický kostol s. 80.*

MAREC, Anton: Spišské povesti. – Martin : Matica slovenská, 2004.

36. Červený kláštor: *Skamenení mnísi s. 132; Lietajúci mních s. 135.*

37. Dunajec: *Zrod Dunajca s. 131.*

38. Kežmarok: *Starý evanjelický kostol s. 45; Kežmarské zvony s. 47.*

39. Lendak: *Lendacký kláštor s. 141; Jaskyňa v Kýčere; Špak z Lendaku s. 145.*

40. Osturňa: *Jazero pod Osturňou s. 147.*

MAREC, Anton: Zlato pod Kriváňom. – Bratislava : Mladé letá, 1991.

41. Javorina: *Ako sa goralská hudba dostala do neba s. 129; Strážne vojsko na hranici s. 151.*

42. Lendak: *Lendacké zvony s. 10.*

MATONOKOVÁ, Erika: Povesti z Osturne. – Prešov : vlastným nákladom, 1996.

43. Osturňa: *Zoša z jazera s. 1; Chmurník s. 13; Katarína a Chmurník s. 15; Kaplnka vďaky s. 31.*

MORAVČÍK, Štefan: Povesti o slovenských hradoch. – Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2004.

44. Kežmarok: *Nešťastný richtárov koniec s. 74; Kežmarská čierna pani s. 75.*

MORAVČÍK, Štefan: Veselé potulky po Slovensku. – Martin : Matica slovenská, 1999.

45. Červený kláštor: *Červený kláštor s. 162; Lietajúci mních (podľa Vlast. Kovalčíka) s. 163.*

- 46. Jezersko:** *Jezersko s. 120 (vysvetlenie pomenovania dediny).*
47. Kežmarok: *Kežmarok (Nora Baráthová) s. 126; Surový trh s. 127.*

SLOVENSKÉ BÁĽE. – Bratislava : Mladé letá, 1973.

- 48. Zálesie:** *Boginky a hrbatá Halka s. 65; Potrestané boginky s. 68; O jazere, ktoré sa prepadlo s. 188.*

SZABÓ, Ivan: Slovenské strašidlá od „A“ po „Ž“. Bratislava : Vydavateľstvo Štúdio humoru satiry, 2003.

- 49. Kežmarok:** *Čierna a biela pani s. 45.*

50. Tvarožná: *Tajomný muž s. 106.*

51. Ždiar: *Bogynky zo Ždiaru s. 120.*

Kežmarok : povesti o Kežmarku a okolí v časopise Slniečko

FERKO, Vladimír: Lietajúci mních Cyprián
In Slniečko. – Roč. 57, č. 7 (marec 2003), s. 8-9.

52. Červený kláštor, Pieniny

DONOVAL, Ján: Poveš' o kráľovi kamzíkov
In Slniečko. – Roč. 57, č. 8 (apríl 2003), s. 10-11.

53. Kežmarok

KEŽMARSKÁ ČIERNA PANI

„Keď Imrich Tököli prehral vojnu s cisárom, neostávalo mu iné, len z krajiny ujsť. A kam inam, ak nie k tým, s ktorými sa počas povstania spojil? Tak veru! Imrich Tököli utekal do Turecka.

Z čoho však budem žiť“ Hrad si so sebou zobrať nemôžem, ale tá truhlica dukátov, ktoré som nazbýjal od mesta, tá sa mi veru zíde, uvažoval.

V noci otvoril tajnú skrýšiu a vybral z nej toto svoje bohatstvo. Už chcel z hradu čo najrýchlejšie zmiznúť, keď si spomenul, že musí svojho strhaného koňa vymeniť za čerstvého. Hrad spal, nikde živej duše. A predsa! Keď vyšiel Tököli s čerstvým koňom na dvor, nebolo po truhlici ani stopy! Hľadal, celý hrad prešiel... Márne! Začínalo už sviatať, musel sa poponáhľať. Skočil na koňa a odcválal.

Už videl len veže mesta, keď sa naposledy obrátil a mocným hlasom preklial toho, čo ho okradol:

- *Nech ani po smrti nenájde pokoja, nech navždy blúdi po hrade a nikdy si neužije ani jeden dukát!*

Míňal sa rok za rokom a nikto ani len netušil, kam sa podelo bohatstvo posledného z Tököliovcov. Aj ten zomrel v biede a zabudnutý bez toho, aby sa to dozvedel. Až sa na chodbách hradu i na nádvorí začala objavovať žena celá v čiernom.

Ukázala sa, keď to nikto nečakal, zazvonila kľúčmi a zmizla. Nikto nevedel kam.

Kto je to, odkiaľ sa tu tá mátoha nabrala? A prečo nedá nikomu nijako znať, čo vlastne hľadá?“

In MAREC, Anton: *Hnali sa veľky nad hradbami*. Martin : Matica slovenská, 2000, s. 55.

KOŠICE A KOŠICE - OKOLIE

DOMASTA, Ján: Povesti o hradoch 2. – 3. rozšírené vyd. – Martin : Osveta, 1991.

54. Košice – Hradová: *Traja bratia* s. 219.

FERKO, Milan: Nové povesti slovenské. – Bratislava : Mladé letá, 1994.

55. Krásna nad Hornádom: *Kumys kázal – víno pil* s. 21.

56. Jasov: *Lžiadrej* s. 47. (Okrem iného spomínaný *Jasovský kláštor*)

FERKO, Milan: Staré povesti slovenské. – Bratislava : Mladé letá, 1990.

57. Milhošť: *Prekročiť prah* s. 21.

HABOVŠŤIAK, Anton: Skamenená dievka. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1977.

58. Jasov: *Biela skala v jasovskom chotári* s. 137.

HUSKA, Miroslav: Skalný hrad na Kriváni. – Bratislava : Mladé letá, 1972.

59. Jasov: *Jiskra na Jasovskom hrade* s. 121.

60. Slanec: *Slanský hrad zo soli* s. 132.

HUSKA, Miroslav – POLIAK, Ján: Slovenské povesti. – Bratislava : Mladé letá, 1979.

61. Jasov: *Jiskra na Jasovskom hrade* s. 73.

62. Košice: *Košické večerné zvonenie* s. 147.

JANOTA, Ľudovít: Slovenské hrady. – Bratislava : Tatran, 1974.

63. Slanec: *Slanec* s. 308.

64. Sokol: *Sokol' (Košický hrad)* s. 337.

65. Veľká Ida: *Veľká Ida* s. 456.

JESENSKÝ, Miloš: Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998.

66. Abov: *Mysteriózna oblasť Košíc a okolia* s. 45.

67. Košice: *Záhadný názov mesta* s. 121; *Fantastický výzor mesta* s. 121; *Podzemné chodby* s. 122; *Tajné značky vo väznici* s. 122; *Chrám svätej Alžbety* s. 122 – 127; *Vlkolak* s. 127; *Vodníkova nevesta* s. 127; *Železný slon odbíja poludnie* s. 128; *Smejúci sa žobrák* s. 128; *Zázračná voda v studni* s. 128; *Strašidelní vtáci* s. 128; *Elektrický liečiteľ* s. 129; *Obrovský meteor* s. 129; *Tajné chodby na Hradovej* s. 129; *Poltergeist v Barci* s. 129.

68. Milhošť: *Ohnivý stĺp na nebi* s. 145.

69. Moldava nad Bodvou: *Liečivý prameň* s. 147.

70. Turňa: *Dejiny hradu* s. 190; *Biela pani turnianska* s. 190.

71. Veľká Ida: *Dejiny hradu; Poklady v podzemí* s. 193.

MAREC, Anton: Hnali sa veky nad hradbami. – Martin : Matica slovenská, 2000.

72. Košice: *Mlčiaci zvon* s. 71; *Rytier a slúžka* s. 73.

MORAVČÍK, Štefan: Povesti o slovenských hradoch. – Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2004.

73. Slanec: *Pisárove úklady* s. 143.

74. Turňa: *Turnianska biela pani* s. 178.

MORAVČÍK, Štefan: Veselé potulky po Slovensku. – Martin : Matica slovenská, 1999.

75. Košice: (o pôvode názvu mesta podľa *Matúša Kučeru*) s. 144.

ŠTIAVNICKÝ, Ján: Farbiar a krásna Zuzana. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1984.

76. Košice: *Svadobný dar* s. 73; *Šíp so zlatým hrotom* s. 110.

Košice : povesti o Košiciach a okolí v časopise Slniečko

DONOVAL, Ján: Povest' o košickom katovi
In Slniečko, - Roč. 59, č. 1 (september 2004), s. 1213.
77. Košice

URBAN, J.: Povest' o soľnom jazere
In Slniečko. – Roč. 55, č. 5 (január 2001), s. 12-13.
78. Izra, Soľnohrad

Košice: povesti o Košiciach a okolí na internete:

ANDRÁSIOVÁ, Ľubica: Pekelný záprah. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1130>>
79. Zádiel

DOMANÍKOVÁ, Anna: Cigáni na hrad! [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=110>>
80. Veľká Ida

DOMANÍKOVÁ, Anna: Panské klamstvá. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=555>>
81. Vyšný Medzev

HAJDU, Eva: Izrin soľný hrad. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=90>>
82. Izra

HAJDU, Eva: Statočná Sabína. [online]. Dostupné na internete:
<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=86>
83. Hrhov, Jablonov

JAKEŠOVÁ, Soňa: Bubnarka. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=632>>
84. Rudník, Nováčany

MIČUCH, Ján: O kapitánovi a krásnej Aničke. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1210>>
85. Zádiel

MIČUCH, Ján: Zrod a zánik Zádielskeho mlyna. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1113>>
86. Zádiel

SZABÓ, Slavomír: Zázrak kráľa Ladislava. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=396>>
87. Drienovec

SZABÓ, Slavomír: Čertova skala. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1204>>
88. Jasov

SZABÓ, Slavomír: Rozškl'abená tvár. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=126>>
89. Košice

SZABÓ, Slavomír: Urbanov zvon. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread.php?newsid=131>>
90. Košice

SZABÓ, Slavomír: Prízrak z Hrádku. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=605>>
91. Košícký Klečenov

SZABÓ, Slavomír: Koniec medzevského draka. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread.php?newsid=1520>>
92. Medzev

SZABÓ, Slavomír: Ako vznikla Moldava. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1027>>
93. Moldava nad Bodvou

SZABÓ, Slavomír: Tma a chlieb. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1051>>
94. Moldava nad Bodvou

SZABÓ, Slavomír: Zázrak svätej Anny. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=88>>
95. Rudník

SZABÓ, Slavomír: Nerozumiem, ale súhlasím. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1297>>
96. Štós

SZABÓ, Slavomír: Koniec medzevského draka. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=537>>
97. Vyšný Medzev

SZABÓ, Slavomír: Krčma splnených prianí. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=572>>
98. Vyšný Medzev

SZABÓ, Slavomír: Ten trpaslík a ja. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=548>>
99. Vyšný Medzev

SZABÓ, Slavomír: Kavyl' z Cukrovej homole. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1101>>
100. Zádiel

ZAŤOVIČ, Jiří:: Tak som to prežil. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1341>>
101. Štós

URBANOV ZVON

„Bolo to v polovici 16. storočia, keď sa ešte pri Dóme sv. Alžbety a pri Kaplnke sv. Michala rozprestieral cintorín so ctihodnými košickými mešťanmi. Na mieste, kde dnes stojí Urbanova veža, bola hranatá gotická kampanila s ihlanovou strechou. Postavili ju už na prelome 14. a 15. storočia, aby mal zvon svoje dôstojné miesto a dali sa na ňom ohlasovať pobožnosti, ale i nebezpečenstvám blížiacich sa vojsk a požiarov v čase, keď sa Dóm sv. Alžbety ešte len budoval do svojej súčasnej podoby.

V blízkosti týchto troch stavieb stála ešte jedna, oveľa menej honosná, ba oveľa úbohejšia ako všetky domy mešťanov. Bola to chalupa pre hrobára. Ten kopal jamy, keď bolo potrebné voľakoho pochovať, staral sa o hroby, keď pozostalým bolo jedno v akom prostredí odpočívajú ich predok, a tiež zvonil. Hlaholom zvona ľudí zvyčajne zvolával na bohoslužby, ale na pozore sa musel mať vždy, ak by bolo nutné vyslať nad mesto varovný signál.

Akokoľvek bol hrobár i zvonár v jednej osobe potrebný, ľudia si ho nevážili. Bol to ten, kto sa dotýka mŕtvych tiel, býva na okraji cintorína a pri kopaaní nových hrobov vynáša nájdené ľudské kosti do kostnice Kaplnky sv. Michala. Jeho prácu považovali ľudia za odpudivú a nestýkali sa s ním podobne, ako sa nestýkali s katom.

V osudom roku 1556 bol hrobárom muž menom Urban. Údajne bývalý zločinec, dokonca viac krát trestaný, dostal ponuku, že ak vezme prácu hrobára a bude ju poctivo vykonávať, zarobí nejaký ten peniaz a nebude už musieť kradnúť. Urban prácu vzal a ani netušil, ako naň zapôsobí. Menil sa zo dňa na deň, z týždňa na týždeň. Stal sa z neho iný človek. Vnímal bolesť a žiaľ ľudí na pohreboch, stal sa z neho citlivý človek, ktorý nachádzal záľubu slúžiť ľuďom živým i mŕtvym bez ohľadu na to, či si ho vážia, alebo ním pohŕdajú.

Urban sa snažil, aby zvon bolo počuť všade, aby znel hlasito a nikto ho nemohol prepočúť. Nevnímal, že aj on sa môže stať obeťou požiaru. Keď si ho uvedomil, bolo už neskoro. Chytil sa mu odev, plamene vybehli aj na drevené trámy a narástli do takých rozmerov, že roztopili i zvony. Ich žeravý kov stiekol na mŕtve Urbanovo telo.

Po požiar, ktorý postihol celé mesto, poškodil dóm, kaplnku, vežu a zničil mnoho domov, ľudia našli len roztopené zvony a mŕtveho hrobára. Kov zvonov zozbierali a dali z nich uliati nový veľký zvon. Nazvali ho Urbanov zvon podľa muža, ktorého si počas jeho života nevážili, avšak on i tak radšej uhorel, než by obišiel svoju povinnosť, než by ich nevaroval.“

SZABÓ, Slavomír: *Urbanov zvon*. [online]. Dostupné na internete: <<http://www.praveorechove.com/newsread.php?newsid=131>>

LEVOČA

FERKO, Milan: Nové povesti slovenské. – Bratislava : Mladé letá, 1994.

102. Levoča: *Ako chodia Cigáni na popravu s. 221. (V povesti sa spomína aj Spišská Nová Ves.)*

HABOVŠTIAK, Anton: Slovenské povesti II. – Martin : Matica slovenská 2003.

103. Sol' (obec): *Ako dvaja bratia našli sol' s. 47.*

104. Spišský Štvrtok: *O Hradisku na Spiši s. 53.*

105. Domaňovce: *Vražec a striga s. 154.*

JESENSKÝ, Miloš: Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998.

106. Levoča: *Dvojhľavé dieťa s. 133.*

MAREC, Anton: Hnali sa veki nad hradbami. – Martin : Matica slovenská, 2000.

107. Levoča: *Levoča s. 95; Levočská biela pani s. 98.*

MAREC, Anton: Spišské povesti. – Martin : Matica slovenská, 2004.

108. Levoča: *Založenie Levoče s. 37, Levočská biela pani s. 38.*

MORAVČÍK, Štefan: Veselé potulky po Slovensku. – Martin : Matica slovenská, 1999.

109. Levoča: *(verše a stručná zmienka o pôvode názvu mesta) s. 161.*

ŠTIAVNICKÝ, Ján: Januž z Braniska. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1974.

110. Levoča: *Dej historickej povesti je situovaný do Levoče; spomínané sú tiež hrady Spišský a Šarišský.*

ŠTIAVNICKÝ, Ján: Richtársky tanec. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1977.

111. Levoča: *Richtársky tanec s. 5.*

ZALOŽENIE LEVOČE

„Bolo to návršie nad potokom, s prameňom sviežej vody priamo uprostred, kde zamýšľali postaviť mesto, akému nemalo byť na Spiši páru. Ale kým to mesto s pevnými hradbami a bránami postavili, vždy jeden z nich stál na najvyššej stavbe a jastril po okolí. Darmo, stále sa nevedeli zbaviť strachu z divokých Tatárov! A keď náhodou strážca nebol dostatočne bdely a zadriemal, vždy niekto krikom povzbudil jeho ostražitosť:

*-Leut schaut, Leut Schaut! – kričali na neho, čo v ich nárečí znamenalo:
Len sa pozeraj, človeče, pozeraj!*

Vraj ešte dlho naozaj bolo mesto takouto vartou, a tak sa tento pokrik nakoniec preniesol aj do jeho názvu. Celé stáročia nazývali potomkovia zakladateľov svoje mesto Leutschau...“

In MAREC, Anton: Spišské povesti: pozoruhodné príbehy zo slávnej minulosti Spiša. – Martin : Matica slovenská 2004, s. 38.

MICHALOVCE

DOMASTA, Ján: Povesti o hradoch III. – Banská Bystrica : Stredoslovenské vydavateľstvo, 1971.

112. Vinné: Čarodejník na Vinnom s. 45.

HABOVŠTIAK, Anton: Skamenená dievka. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1977.

113. Moravany: Ako vznikli dediny pri Laborci s. 156.

HUDEC, Ivan – JAROŠ, Peter: Biela pani, mŕtvy pán. – Bratislava : H&H, 1991.

114. Stropkovský hrad: Zamurovaná nerestnica a slobodná nerest' s. 205.

115. Tibavský hrad: Srdce krivda zvier, smrť je všetkého miera s. 181.

116. Viniansky hrad: Sladká pomsta trpkó chutí s. 173.

JANOTA, Ľudovít: Slovenské hrady. – Bratislava : Tatran, 1974.

117. Tibava: Tibava s. 430.

JESENSKÝ, Miloš: Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998.

118. Vinné: O stavbe hradu; Vinianský pustovník s. 195.

MEDŇANSKÝ, Alojz: Dávne povesti o slovenských hradoch. – Bratislava : Mladé letá, 1995.

119. Vinné: Hodokvas vo Vinnom s. 39.

VOROŇÁK, Boris a kol.: Povesti a legendy z východného Slovenska. Košice: Byzant, 2009.

120. Michalovce: Ako vojská bratrkov dobýjali hrad v Michalovciach s. 144

Michalovce : povesti na internete

SZABÓ, Slavomír: Zrodzenie Michaloviec. [online]. Dostupné na internete:

<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=104>>

121. Michalovce

AKO VOJSKÁ BRATRÍKOV DOBÝJALI HRAD V MICHALOVCIACH

„Na hrade zo začiatku zachytávali dažďovú vodu do nádrží, aby mali čím hasiť požiare, ale čoskoro boli nádrže plné. Všade bola samá voda. Šťastie, že hradné nádvorcia boli vyvýšené. Keď kopali hradné priekopy, hlinu nosili do hradu a vnútorné nádvorcia boli na vyvýšenine.

Za takéhoto počasia nemohli bratríci na útok ani pomyslieť. Poskrývali sa do vozov pod plachty a čakali, kým toto božie dopustenie prestane. Vojakom to aj dobre padlo, lebo už boli vyčerpaní a takýto neplánovaný oddych privítali. Velitelia si tiež mysleli, že niekoľkohodinová, javiac denná prestávka ich bojové plány nenaruší.

Pršalo však aj na druhý, tretí, ba i štvrtý deň. Studne, ktoré boli na okolí, už zaliala kalná voda a väčšie zásoby pitnej vody nemali. Zásobovači, ktorých vyslali do obsadených dedín, sa pre rozmoknuté cesty s nákladom nemohli dostať späť.

Medzitým Perényi na žiadosť pána Lučkaja postavil v Humennom vojsko. Prieskumníci, ktorých poslal až za Strážske, sa vrátili so správou, že cesty sú rozmoknuté, ťažké vozy, ani kone s rytiermi po nich neprejdú. Schodná cesta je len pre Brekov.

Zvolal poradu veliteľov, aby sa poradili ako ďalej. Uvedomoval si, že Michalovčania potrebujú pomoc, ale za takéhoto počasia, keď je všade plno vody, sa tam nedostanú...

„Iba žeby sme sa tam doplavili,“ povedal jeden viac žartom, ako vážne. Aj sa na tom všetci schuti zasmiali. Perényi sa zasmial tiež, ale potom zväznel. V duchu si predstavoval, ako ináč by sa tam jeho vojaci mohli dostať. Ak bude ďalej pršať, a starí ľudia vraveli, že áno, tak ináč nie.

„Ako si to myslel s tým plavením?“ vyzval autora nápadu.

„Nuž, postavíme plte, nasadneme a po rozvodnenom Laborci sme za tri-štyri hodiny pri Michalovciach.“

„A kto tie plte postaví a z čoho?“ vyzvedal Perényi, lebo myšlienka sa mu čím ďalej tým viac pozdávala.

„V mojom oddieli sú chlapi z lesov, s drevom vedia narábať. Poniectorí aj drevo po Laborci na pílu splavovali. A v Brekove pod hradom je dreva dost'. Laborec tam tečie blízko pri ceste. Aj z hradu by nám mohli prísť na pomoc.“

Keď ostatní velitelia videli, že Perényi sa s tou myšlienkou vážne zaoberá, začali pridávať aj oni svoje nápady. O hodinu bol plán hotový...”

In VOROŇÁK, Boris a kol.: *Povesti a legendy z východného Slovenska*. Košice: BYZANT Košice s.r.o, 2009, s. 144.

POPRAD – TATRY

BARÁTHOVÁ, Nora: Hviezdy nad Tatrami. – Kežmarok : Ing. Mikuláš Lipták, 1995.

122. *Vysoké Tatry*: Prvý horolezec s. 17; Osudný karbunkul s. 32.

HRONSKÝ, Jozef Cíger: Zakopaný meč. – Bratislava : Mladé letá, 1970.

123. *Tatry*: Prečo je toľko červeného kvietá s. 21.

HUSKA, Miroslav: Tatranský zlatý jeleň. – Martin : Osveta, 1974.

124. *Štrba*: Štrbské divožienky s. 60; Štrbský zmok s. 71.

125. *Tatry*: Beliansky vodnár s. 68.

CHOVAN, Milan Igor: Strážcovia hôr : povesti a staré príbehy o slovenských vrchoch. – Ružomberok : Epos, 2009.

126. *Gerlachov*: Gerlachovské zvony s. 142.

127. *Kriváň*: Modrá je pravda (Modroň) s. 28.

128. *Lomnický štít*: Zmok (Belan) s. 15.

129. *Mengusovce*: Nezábudkový venček (Belina) s. 81.

130. *Veľký Slavkov*: Záchrana bielych kamzíkov alebo prečo už nie je Slavkovský štít najvyšší (Slavoň) s. 112.

131. *Ždiar*: Vidla – Havranova oddanica (Žiareň) s. 70.

JESENSKÝ, Miloš: Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998.

132. *Slovenská Ves*: Posledný slovenský alchymista s. 171.

133. *Štrba*: Divožienky s. 180; Štrbský zmok s. 180; Zemetrasenie a objavenie draka v roku 1662.

134. *Tatry*: Žabí mních s. 181; Zlatá kačica v Zelenom plese s. 182; Magický drahokam na Jastrabej veži s. 182; Ničivá vojna obrov s. 182; Poklad v satanovom plese ; 183; Javorinské zlaté kačky s. 183; Prekliaty hrad v Tatrách s. 183; Poklady ukryté v poludnici s. 183; Magický kameň zlatohlava s. 183; Spiaci tatranskí rytieri s. 184.

MAJERÍK, Viktor – GLOCKO, Peter: Vodníkové zlaté kačky. – Bratislava : Mladé letá, 1975

135. *Spišská Belá*: Bludičky s. 77.

MAREC, Anton: Spišské povesti. – Martin : Matica slovenská, 2004.

136. *Podolíne*: Založenie Podolínce s. 50; Podolínsky farbiar s. 52.

137. *Strážky*: Tatárska odmena s. 101

138. *Veľká Lesná*: Zbojník Jendruš s. 127.

MAREC, Anton: Zakliaty hrad v Tatrách. – Martin : Matica slovenská, 1993.

139. *Spišská Belá*: Lendak s. 99.

140. *Smokovec*: Smokovec s. 96.

141. *Ždiar*: Ždiar s. 103.

142. *Zelené pleso*: Zelené pleso s. 85.

MAREC, Anton: Zlato pod Kriváňom. – Bratislava : Mladé letá, 1991.

143. *Tatry*: Ako vznikli Tatry s. 7; Ako Tatry dostali svoje meno s. 10; Plesnivec s. 19; Koľko vrchov majú Tatry s. 88.

144. *Ždiar*: Ždiar s. 107; Karolicek zo Ždiaru; Zbojnícka skala s. 115; Jatky a Juhásova skala s. 118; Havran s. 120.

MORAVČÍK, Štefan: Veselé potulky po Slovensku. – Martin : Matica slovenská, 1999.

145. Kriváň: *Kriváň* s. 283.

146. Tatry: *Koľko končiarov je v Tatrách* s. 286, *Povešť o Jastrabej veži* s. 288.

PODJAVORINSKÁ, Ludmila: Balady a povesti. – Bratislava : Mladé letá, 1965.

147. Batizovce: *Karbunkul (Povešť o Batizovskom jazere)* s. 54.

SLOVENSKÉ BÁJE. – Bratislava : Mladé letá, 1973.

148. Štrba: *Satan* s. 134; *Štrbské morské oko* s. 200.

149. Tatry: *Tatry* s. 16; *Koľko je tatranských končiarov* s. 23; *Tatranský škriatok* s. 59; *Víla Štrbského plesa* s. 85; *Víly tatranských plies* s. 82; *Tatranská dobrá víla* s. 88; *Jastrabia veža* s. 91; *Žabí mnich* s. 137; *Plačúca skala* s. 257; *Tatranská klenotnica* s. 255.

SLIACKY, Ondrej: Slovenské obrázkové povesti. Martin : Matica slovenská, 2005.

150. Šuňava: *O šuňavskom pikulíkovi* s. 74.

151. Tatry: *O tatranskom zlatom kamzíkovi* s. 76.

SZABÓ, Ivan: Slovenské strašidlá od „A“ po „Ž“. Bratislava : Vydavateľstvo Štúdio humoru satiry, 2003.

152. Belianske Tatry: *Ježibaba* s. 26

153. Štrba: *Divožienky* s. 95.

154. Vysoké Tatry: *Tajomstvá lákajú* s. 113; *Zlaté vajcia* s. 113; *Poklad v Satanovom plese* s. 114; *Pleso zo slz* s. 114; *Drahokam nad plesom* s. 115; *Víla zo Štrbského plesa* s. 115.

Poprad – Tatry : povesti o Tatrách v časopise Slniečko

DONOVAL, Ján: Povešť o papradnianskej víle

In Slniečko. – Roč. 59, č. 2 (október 2004), s. 16-17.

155. Papradno

DONOVAL, Ján: Povešť o šuňavskom pikulíkovi

In Slniečko. – Roč. 57, č. 6 (február 2003), s. 12-13.

156. Šuňava

DONOVAL, Ján: Povešť o tatranskom planétnikovi

In Slniečko. – Roč. 56, č. 1 (september 2001), s. 12-13.

157. Ždiar

HUDEC, Milan: Povešť o Zelenom plese

In Slniečko. – Roč. 55, č. 6 (február 2001), s. 16-17.

158. Zelené pleso

URBAN, Ján: Povešť o tatranskom zlatom kamzíkovi

In Slniečko. – Roč. 55, č. 8 (apríl 2001), s. 10-11.

159. Strelcova (Strelecká) veža

ZLATÁ JASKYŇA

„Písal sa rok 1692, keď Jakobovi Torovi zomrel otec. Staršieho Jakuba Tora našli mŕtveho na jednej z úzkych cestičiek Snežných hôr, čo nikto nevedel pochopiť. Kam sa to až dostal? A čo tam hľadal, poctivý obchodník? Čudovala sa manželka, čudoval sa jediný syn. Hlava rodiny však bola mŕtva a všetky povinnosti prešli na mladého Jakuba.

Rodina Torová však neostala v biede. V rodinnej truhlici bolo dost' zlatiakov a okrem toho hŕba papierov. A toto všetko musel Jakob prezrieť. Našťastie, vedel čítať i rátať.

- *Staré potvrdenie o zaplatení dlhov, - šomral Jakob a odhodil papier ako nepotrebný.*
- *Môžeme ho vyhodit' – starala sa matka.*
- *Pravdaže. Dlžníci dávno zaplatili, tu je to na písme, - zdvihol Jakob papier a ukazoval matke, ktorá však nevedela čítať.*

Samé potvrdenky. Všetko zbytočné. Len na konci zopár viazaných listov, popísaných pekným otcovým písmom. Jakob si potichu prečítal prvé slová. „Spis o ceste do Tatier k trom turniam, ktoré ležia nad mestom Kežmarkom.“ Jakubovo obočie sa mierne nadvihlo. Kežmarok poznal, ležal odtiaľto na deň cesty. Aj tie turne, to iste znamená veže. A čo tam ešte otec píše? „Syn môj, najprv musíš vedieť, že mnohí hľadajú Žabie jazero, ale nemôžu ho nájsť, pretože nemajú tento spis. Žabie jazero je plné zlata, striebra a drahých kameňov. Jazero sa preto nazýva Žabím, lebo sú v ňom také malé biele žabie kamene, ako keby boli živé, mali nohy, hlavu a keď ich rozbiješ, je v nich biely kvet na znak toho, že v jazere je veľké bohatstvo. Pri jazere je jaskyňa plná zlata a striebra. Ak chceš jazero nájsť, musíš ísť do mesta Kežmarku. Tam choď na námestie a pozeraj k tatranským vrchom, ktoré sa volajú aj Snežné hory. Vŕšia sa ako tri kostolné turne. Kúp si stravu najmenej na päť dní, vyjdi mestskou bránou a pýtaj sa na mestečko Belá...“

In BARÁTHOVÁ, Nora: *Hviezdy nad Tatrami*. Kežmarok : Ing. Mikuláš Lipták, 1995, s. 23.

PREŠOV

DOMASTA, Ján: Povesti o hradoch IV. diel. – Martin : Osveta, 1974.

160. Solivar: *Striga na Sol'nohrade* s. 179.

161. Šarišský hrad: *Hra o nevestu* s. 179.

DOMASTA, Ján: Povesti o hradoch II. diel. – Banská Bystrica : Stredoslovenské vydavateľstvo, 1969.

162. Lipovec: *Nerovná láska na Lipovskom hrade* s. 225.

FERKO, Milan: Nové povesti slovenské. – Bratislava : Mladé letá, 1994.

163. Šarišský hrad: *Zradená láska* s. 17.

FERKO, Vladimír: Tisícnašobný dukát. – Bratislava : Mladé letá, 1989.

164. Dubník, Červenica: *Dúhové vajíčko* s. 88.

HABOVŠTIAK, Anton: Skamenená dievka. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1977.

165. Záhradné: *O bosorkách na Rákoši* s. 147.

HORÁK, Jozef: Slovenské povesti. – Bratislava : Mladé letá, 2002.

166. Šarišský hrad, Makovica- hrad (Zborov): *Jediný červený turák* s. 138.

HRONSKÝ, Jozef Cíger: Slovenské povesti. – Martin : Matica slovenská, 2001.

167. Kapušany: *O koníčkovi, čo zachránil Kapušiansky hrad* s. 203.

HUDEC, Ivan – JAROŠ, Peter: Biela pani, mŕtvy pán. – Bratislava : H&H, 1991.

168. Šarišský hrad: *Láska na prvý pohľad* s. 199.

HUSKA, Miroslav – POLIAK, Ján: Slovenské povesti. – Bratislava : Mladé letá, 1979.

169. Šarišský Starhrad: *Svadba na Šarišskom Starhrade* s. 28.

JANOTA, Ľudovít: Slovenské hrady. – Bratislava : Tatran, 1974.

170. Kapušany: *Kapušany* s. 154.

171. Lipovec: *Lipovec* s. 193.

172. Šariš: *Šariš* s. 385.

173. Sol'nohrad: *Sol'nohrad* s. 348.

JESENSKÝ, Miloš: Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998.

174. Prešov: *Poltergeist v dome pokladníka* s. 161.

175. Solivar – Sol'nohrad: *Striga na Sol'nohrade* s. 173.

176. Šarišský hrad: *Pramene s jedom* s. 179.

MAREC, Anton: Hnali sa veky nad hradbami. – Martin : Matica slovenská, 2000.

177. Prešov: *Prešov s. 132; Helena a cár* s. 134.

MATONOKOVÁ, Erika: Lačnovské povesti. – Prešov : Erika Matonoková, 2002.

178. Lačnov: *povesti z malej dedinky, ktorá je časťou obce Lipovce pri Prešove*.

MEDŇANSKÝ, Alojz: Dávne povesti o slovenských hradoch. – Bratislava : Mladé letá, 1995.

179. Šarišský hrad, Makovica: *Nebezpečná stávka* s. 96.

MORAVČÍK, Štefan: Povesti o slovenských hradoch. – Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2004.

180. Kapušiansky hrad: *Koník ako liek* s. 71.

MORAVČÍK, Štefan: Veselé potulky po Slovensku. – Martin : Matica slovenská, 1999.

181. Prešov: *V Prešove, v Prešove (báseň a stručný pôvod názvu mesta)*.

ŠTIAVNICKÝ, Ján: Farbiar a krásna Zuzana: Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1984.

182. Šarišský hrad: *Štípajúce pivo* s. 13.

O BOSORKÁCH NA RÁKOŠI

„Ludia zo Záhradného v Šarišskej stolici spomínajú, že sa v ich chotári stretávali bosorky. Raz pritrieli na ometle, inokedy zas na trlici. Vraj sa na akomsi vrchu dosť často takto schodili a rákošili, mleli jazykmi, kým sa nezačalo brieždiť. I všetkým čary a bosoráctva vystrájali.

Iba zvedieť sa nedalo, kde sa nachodilo miesto, čo sa tam schádzali. Ale časom aj to vyšlo navrch.

Raz na fašiangy sa vydalo jedno dievča do domu, kde malo žiť so svokrou. A tá hneď takto začala mladej neveste, sotva vkročila do izby:

- Dievočka moja, len si ma ty počúvaj a naisto ti bude tak dobre ako nikomu v dedine. Aj to ťa naučím, čo nikto nevie...
- Nuž pravdaže, budem tak robiť, ako vy chcete. Akože by to bolo, keby som vám nebola po vôli?

Nevestu po čase prenáradne zamrzelo, keď jedného dňa zbadala, že jej svokra doma nespáva. Keď ju raz nad ránom za humnom stretla, najprv sa začervenal a potom sa takým nesmelým hlasom vyzvedala:

- A vy, mamka, kdeže ste boli tak zavčasu? Či by azda nebolo lepšie, keby som sama namiesto vás ta šla?

Ale svokra jej len tak spoza pleca odvrkla:

- Nič ťa do toho, kde som bola! Ale keď chceš nasilu vedieť – rosu som zbierala.

Nevesta pokrútila začudovane hlavou a spýtala sa:

- A vari nám aj bude na dačo tá rosa?

A svokra hneď na to:

- Veru bude! Kravy od nej ukrutne dobre doja. Lenže pánbohchráň, aby si to dakomu vyjavila!

Jedného dňa večer hybaj nevesta svokru striehnuť. A čo zrazu videla? Svokra schytila trlicu, potom si namazala akousi masťou obidve päty, sadla na trlicu, akoby na koňa a zamrmlala pritom:

- Hijo, vijo, môj tátoš, zosadnime na rákoš!

Vtedy sa zrazu svokra na trlici pohla a fuk! Vyletela ponad strechu a tak sa stratila, ani čo by ju vietor odúkol.

Nevesta potom už vedela, čo urobí. Dobré si zapamätala, čo svokra pošepkala, keď si sadla na trlicu. Aj to vedela, kde je tá masť, čo si ňou svokra päty natierala. A na druhý deň sa už ani večera dočkať nemohla. Lenže nečakala, kým svokra schytila trlicu. Ona prvá priskočila k nádobe, kde bola masť, natrela si ňou päty a zašepkala:

- Hijo, vijo, môj tátoš, zosadnime na rákoš!

A trlica sa veru aj s ňou naskutku pohla. Potom už iba cítila, ako sa jej všetko stratilo pod nohami a ako letí ponad domy i stromy, ponad polia i lúky. Napokon zastali na jednom vrchu. Dobré poznala ten vrch, neraz na ňom sušila i hrabala seno.

Tam však už nebola sama. Sotva sa ako-tak poobzerala, už sa hrnuli zo všetkých strán všakovaké ženy. Jedna mladšia, druhá staršia, ale ani jedna z ich dediny. V tej chvíli jej vhpulo do hlavy, ku komu prišla. Už jej nikto nemusel vysvetľovať, že je medzi bosorkami...“

In HABOVŠTIAK, Anton: Skamenená dievka. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1977, s. 147.

ROŽŇAVA

FERKO, Milan: Nové povesti slovenské. – Bratislava : Mladé letá, 1994.

183. Rožňava: *Vedma* s. 54.

FERKO, Vladimír: Tisíc násobný dukát. – Bratislava : Mladé letá, 1989.

184. Slavec: *Sám proti drakovi* s. 79.

HABOVŠTIAK, Anton: Skamenená dievka. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1977.

185. Rožňava: *Tri zlaté ruže* s. 42.

186. Sirk, Železník: *Ako sa našlo na vrchu železo* s. 130.

HORÁK, Jozef: Povesti a divy. – Bratislava : Mladé letá, 1983.

187. Gemer: *Sedem salašov Bebekových* s. 45.

HRONSKÝ, Jozef Cíger: Zakopaný meč. – Bratislava : Mladé letá, 1970.

188. Krásna Hôrka: *Bebek z Krásnej Hôrky* s. 75.

HUDEC, Ivan – JAROŠ, Peter: Biela pani, mŕtvy pán. – Bratislava : H&H, 1991.

189. Krásna Hôrka: *Krásna hôrka, horká kôrka* s. 167.

HUSKA, Miroslav – POLIAK, Ján: Slovenské povesti. – Bratislava : Mladé letá, 1979.

190. Henckovce: *Neumriem od kopy* s. 187.

191. Rožňava: *Gemerskí hôrni chlapci* s. 183.

JANOTA, Ľudovít: Slovenské hrady. – Bratislava : Tatran, 1974.

192. Gemer: *Gemer* s. 103.

193. Krásna Hôrka: *Krásna Hôrka* s. 161.

JESENSKÝ, Miloš: Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998.

194. Hrhov: *Hrhov* s. 101.

195. Jelšava: *Boj pri Jelšave* s. 119; *Jelšava* s. 119.

MORAVČÍK, Štefan: Povesti o slovenských hradoch. – Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2004.

196. Krásna Hôrka: *Bebek z Krásnej Hôrky* s. 83

Rožňava: povesti o Rožňave a okolí na internete

DOMANÍKOVÁ, Jana: Skaza červených mníchov. [online]. Dostupné na internete:

<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1228>>

197. Jablonov nad Turňou

HYBÁČKOVÁ, Beáta: Uhliar na jeden deň i na večnosť. [online]. Dostupné na internete:

<<http://www.praveorechove.com/newsread.php?newsid=1504>>

198. Nižná Slaná

JAKEŠOVÁ, Soňa: Zajatci. [online]. Dostupné na internete:

<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1221>>

199. . Betliar

SZABÓ, Slavomír: Žobrákova dedina. [online]. Dostupné na internete:

<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1215>>

200. Betliar

SZABÓ, Slavomír: Hipe a Hope. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1316>>

201. Dobšíná

SZABÓ, Slavomír: Zvon. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/news1.inc.php?subject=%3A%3A%20Poviedky%20%3A%3A>>

202. Dobšíná

SZABÓ, Slavomír: V stopách kráľa. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1056>>

203. Hrhov

SZABÓ, Slavomír: Bebekov rozmar. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1164>>

204. Slavošovce

SZABÓ, Slavomír: Nedosnívaný sen. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/news1.inc.php?subject=%3A%3A%20Poviedky%20%3A%3A>>

205. Slavošovce

SZABÓ, Slavomír: Nečakaná premena
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1240>>

206. Stratená

ZAŤOVIČ, Jiří: Kontesina večná ruža. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1342>>

207. Dobšíná

ZAŤOVIČ, Jiří: Sámel a Kovlad. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1245>>

208. Stratená

ŽOBRÁKOVÁ DEDINA

„Od Volovca zavial chladný ranný vietor. V jeseni to tak býva. Nechcelo sa mi ešte otvárať oči; chránený hustým lesom, tam nižšie v závetrí svahu pod Skaliskom, som veterný hvizd skôr len počul. I tak mi však nebolo najteplejšie. Od zeme tiahlo, slnečné lúče nedokázali preraziť pás sivých mrakov a navyiac som bol hladný. Je hlúpe budiť sa na zimu a hlad. Myslel som si, že som už na to pripravený, dokonca som sa presviedčal, že čím väčšie útrapy zažijem, tým to bude pre mňa lepšie..“

„Kto si a odkiaľ ideš? Prečo žobreš?“ opýtal sa ma akýsi plavovlasý muž s modrými očami; isto bol Nemcom aj on, i keď vravel mojou rečou. Osada bola d'aleko väčšia, než som predpokladal, hádam i zo dvadsať domov a ľudia navyzerali najchudobnejší. Na blatnej ceste som si všimol hlboké stopy po vozoch, určite boli ťažké, možno tak vozili drevo na domy, ponižšie chalúp sa pásol dobytok a bolo to riadne stádo.

„Môžem dostať trochu jedla?“ spýtal som sa namiesto odpovede.

„Dobre, ak ti dáme najesť, čo d'alej?“ pozrel na mňa ten plavovlasý muž, čo sa už predstavil ako Johann.

„Keď mi dáte robotu, ktorú zvládnem, rád si všetko odpracujem. Ale...“

„Ale si už starý a radšej by si si odpočinul, tak?“

„Ja len, že ak...“

„Dokážeš postrážiť deti a zabaviť ich?“

Takúto otázku som nečakal, prekvapila ma, ale hneď som prikývol.

„Tak pod' a najedz sa.“

Polievka bola požehnanie pre telo i pre dušu a chlieb ako vyplnený sen. Hej, znova sa ma pýtali, kto som, odkiaľ idem a či nemám domov. V takú chvíľu som sa robil hluchý.

„Keď mlčíš, ako ťa potom máme volať?“ opýtal sa ma Johann znova, ale ja som len zamrmlal, že je to predsa jedno. Dojedol som, pod'akoval a v duchu si povedal, že chvíľku počkám. Možno tá ponuka strážiť deti bola iba vtip, ktorému som neporozumel. Azda ma prirovnávali k starej žene, čo už nič iné nedokáže. Lenže žiadnu starú ženu som tu nevidel. Ba ani starého muža. Všetci boli mladí, či aspoň oveľa mladší ako ja. Keď sa dlhší čas nič nedialo, prehlto som naprázdno a navrhol: „Pôjdem len tu kúsok za domy, sadnem na trávu a počkám. Ak mi dáte dáku prácu, čo uvládzem, jedlo si odrobím. Ak za mnou do poludnia nik nepríde, pôjdem d'alej.“

Johann to preložil ostatným, čo sa pristavovali a hľadeli na mňa ako na zjavenie a potom prikývol. Vyšiel som tak, ako som povedal a sadol na zem neďaleko cesty. Pozeral som na tú osadu, na chlapov, čo tesali klady z kmeňov stromov, ženy variace v kotloch, tiež mladých čo sa skláňali nad akýmsi pluhom, azda aby ním mohli na jar orať prvé brázdy. Zasnul som sa, ale rýchlo som precitol, keď som zistil, že mi premokli celé nohavice. Naozaj, zem okolo bola vlhká, poriadne presiakala. Vstal som, vrátil sa k domom a vzal jeden čakan, čo tam stál opretý o strom. Potom som kopal. Nie dlho, len koľko som vládal. Z hliny na mieste, kde som sedel, vyrazil pramienok. Dieru som ešte prehĺbil, aby sa z nej dala nabrat' voda a obložil kameňmi. Celkom som pri tom zabudol na ľudí naokolo. Až po chvíli, keď sa ozval dupot kopýt a hrkotanie voza, som zdvihol zrak. Rovno pri mne zastalo zopár chlapov, čo sa odkiaľsi vracali. Boli smädní a prišli ku mne. Nerozumel som im, opäť to boli Nemci, ale brali vodu do dlaní, pili jeden po druhom a usmievali sa. Pozrel som na voz. Neboli tam d'alšie kmene stromov, ako som čakal, ale kamenie. Potom sa ma voľačo pýtali, ale nerozumel som im.

„Ty si tu upravil ten prameň?“ oslovil ma Johann, keď prišiel medzi nich.

„Hej,“ prikývol som.

„Chlapi vravia, že voda je dobrá, lepšia než dolu v studni. My ho ešte prehľbíme, zväčšíme.“

„Prečo vozíte kameň ktovieodkiaľ? Dolu pri rieke je ho dosť,“ nedalo mi pokoja, bol som zvedavý, ale Johann povedal len toľko, že to pre probermajstra. Hľadajú, čo sa tu dá ťažiť. Že sú baníci. Kráľ Belo im dal ponuku, nech len prídu z Nemecka a dostanú privilégiá i možnosť hĺbiť bane v nedotknutých horách. Tak prišli.

„Ak bude viac času, rád sa o tom ešte s tebou porozprávam. Zatiaľ ostať ešte pri prameni, o chvíľku prídem,“ povedal Johann, potom sadol na voz a spolu s ostatnými chlapmi zišiel k domom.

Aj sa vrátil, i keď hneď to nebolo. Povedal, čo som si už myslel. Že medzi nimi niet starých ľudí. Ani mužov, ani žien. Ostali doma, tam u nich v Sasku, či odkiaľ vlastne prišli a zišiel by sa im niekto, kto by ozaj občas dohliadol na deti. Budem sa však musieť naučiť aspoň trochu po nemecky a potom zasa ostanych učiť môj jazyk, nech sa im tu ľahšie žije. Zatiaľ vraj môžem bývať v stajni, nastelú mi voňavého sena a neskôr sa uvidí.

„Tak čo, berieš?“ opýtal sa nakoniec.

„Na dnes áno, ale nechaj ma, nech si to do rána rozmyslím,“ zdvorilo som sa uklonil.

Keď si pomyslím, ako som pred rokmi pod vrcholom Volovca rozmýšľal o tom, že najbližšiu zimu neprežijem, musím sa usmiať. Už dlho bývam v domčeku, čo mi chlapi postavili rovno pri prameni. Ba mám aj svoju posteľ. Veľa sa zmenilo. Osada sa rozrástla na dedinu, v okolitých horách chlapi kopú štôľne a šachty, ťažia rudu, obchodujú. Ešte párkrát sa ma pokúšali opýtať na moju minulosť a na meno, lenže ja som to vždy tvrdošijne odmietal. Tak ma nazvali Bettler. To je po nemecky žobrák a ja som si zvykol.

Raz Johann medzi rečou utrúsil, že pôjdu skúsiť kopať na Volovec, však je to najväčší kopec v okolí a potrebujú vedieť, čo skrýva vo svojich útrobach.

„Volovcu dajte pokoj,“ vypadlo zo mňa odrazu akosi nezdvorilo, hoc som nikdy taký nebýval.

Volovec nie je ako iné vrchy. Má svoju úlohu, vlastné poslanie, dokonca i svoju vôľu. Riadi vodu. V jeho útrobach je veľké jazero. Množstvo vody, oveľa viac ako ho má rieka. A bude sa brániť. Nedopustí, aby sa doň kopal. Ak s tým začnete, ocitneme sa všetci vo veľkom nebezpečenstve.“

„Čo? Volovec sa začne brániť?“ krútil hlavou Johann.

„Presne tak.“

(V deň, keď začali nemeckí baníci kopať do Volovca, z rieky, z potokov, z rôznych miest spod zeme začala tryskať voda, valila sa vo veľkých prúdoch a boli to obrovské a nečakané vlny. Lámali stromy, búrali domy a odnášali v prúdoch o pomoc volajúcich nemeckých osadníkov. Veľa sa ich utopilo. Aj žobrák zvaný Bettler. Dedina zmizla.

Tí, ktorým sa to podarilo prežiť, sa presťahovali ďalej, trochu vyššie na miesta, čo voda nezničila. Nevzdali sa a založili novú osadu. Nazvali ju podľa žobráka, ktorý ich varoval, no neposlúchli ho. Nazvali ju Betliar.)“

SZABÓ, Slavomír: Žobrákova dedina. [online]. Dostupné na internete: <<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1215>>

SABINOV

FERKO, Milan: Nové povesti slovenské. – Bratislava : Mladé letá, 1994.

209. Šarišské Sokolovce s. 160.

HUDEC, Ivan – JAROŠ, Peter: Biela pani, mŕtvy pán. – Bratislava : H&H, 1991.

210. Kamenica: Srdce z vosku – sila bozku s. 189.

JANOTA, Ludovít: Slovenské hrady. – Bratislava : Tatran, 1974.

211. Kamenica: Kamenica s. 148.

JESENSKÝ, Miloš: Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998.

212. Sabinov: Zlatý drôt v dažďovej jame s. 166.

MAREC, Anton: Hnali sa veky nad hradbami. – Martin : Matica slovenská, 2000.

213. Sabinov: Sabinov s. 144; *Sabínin hrad* s. 145; *Rudko* s. 149.

MEDŇANSKÝ, Alojz: Dávne povesti o slovenských hradoch. – Bratislava : Mladé letá, 1995.

214. Sabinov: Založenie Sabinova s. 94.

ZALOŽENIE SABINOVA

„Na vysokom Šarišskom hrade sídlil ako šarišský a spišský vojvoda mladý Štefan, ktorému taký bohatý kus zeme uštedrila dobrota jeho brata, kráľa Ľudovíta Veľkého. Keď sa na panstve skončila denná robota, čas sa ako natešený mladík preháňal dvoranami a prinášal so sebou slávnosti a veselé pohuľanky. Ak však neraz márne privolával veselosť, nebola na vine príčinnivosť hostí, ktorí sa vedeli dosť hlučne zabávať. Na zámku chýbala pani, duša tohto spoločenstva, a všetok ten hurhaj a ruch bol zväčša iba penením nespútanej sily, ktorá sa podobne ako kôň v gempli samým pohybom vysilí, no zunovanosť trvá naďalej. Preto všetci s radosťou zamenili skvostné siene za les, kde si každý lovec prišiel na svoje. Okrem toho tu

v každom okamihu išlo o hru na život a na smrť a to dodávalo lovu pôvab, ktorý chvíle jeho trvania veľakrát nechal prešumieť a zabudnúť.

Na jednej takejto poľovačke sa prihodilo, že sa vojvoda Štefan zatúlal d'aleko od svojich druhov, a hľadájuúc cestu domov, zabľúdil v hlbokom lese. Keď sa zvečerilo, nevidel iné východisko, len vystrieť na zem zmorené údy a vyčkať, kým svitne chladné ráno.

Po chvíľke hľadania našiel pohodlné miesto, no keď chcel zložiť sedlo, koník erdžiac zaostrel uši a pes zdvihol ňufák do výšky, ako keď vetrí. Štefan sa poobzeral, zbadal, že pomedzi haluzie slabo presvitá, a o uši sa mu obtrel chrapľavý zvuk, podobný vzdialenému štekotu. Radosťne sa znovu vyšvihol na koňa, nechal ho, aby sám hľadal cestu, a onedlho stál pred zatvorenou bránou akéhosi malého hradu. Dlho na ňu búchal, no otvorili mu, až keď zburcoval všetky zámocké psy a tie potom, zúrivo zavýjajúc, odplašili strážcovi spánok. Ľudia z hradu sa ho najprv na kadečo pypytovali a niektorí podozrivo sledili, lebo Štefan počul, ako sa malé okenice odchyľujú a zatvárajú. Keď sa ohlásil ako vojvodov oblúbený zbrojnoš Gregor, nevro ho privítal starý málovravný rytier Tárcaz a rozkázal, aby mu dali izbu, večeru a lôžko“.

In MEDŇANSKÝ, Alojz: *Dávne povesti o slovenských hradoch*. – Bratislava : Mladé letá, 1995, s.94.

SPIŠSKÁ NOVÁ VES

DOMASTA, Ján: Povesti o hradoch III. – Banská Bystrica : Stredoslovenské vydavateľstvo, 1971.

215. Markušovce: *Poľská kňažná a rytier Roland* s. 75.

216. Spišský hrad: *Poľská kňažná a rytier Roland* s. 75.

DOMASTA, Ján: Povesti o hradoch IV. diel. – Martin : Osveta, 1974.

217. Spišský hrad: *Spišská biela pani* s. 227.

HABOVŠTIAK, Anton: Skamenená dievka. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1977.

218. Kubachy: *Človečia hlava* s. 144.

219. Spišský Štvrtok: *O Hradisku na Spiši* s. 140.

HABOVŠTIAK, Anton: Slovenské povesti II. Martin : Matica slovenská, 2003.

220. Spišský Štvrtok: *O Hradisku na Spiši* s. 53.

221. Markušovce: *Markušovský baník* s. 105.

222. Domaňovce: *Vražec a striga* s. 154.

223. Kláštorisko: *Podivný zvon na Kláštorisku* s. 38.

HRONSKÝ, Jozef Cíger: Zakopaný meč. – Bratislava : Mladé letá, 1970.

224. Kláštorisko: *Podivný zvon na Kláštorisku* s. 58.

HUDEC, Ivan – JAROŠ, Peter: Biela pani, mŕtvy pán. – Bratislava : H&H, 1991.

225. Spišský hrad: *Biela pani z hradu skáče a jej lutna bôľne plače* s. 159.

CHOVAN, Milan Igor: Strážcovia hôr : povesti a staré príbehy o slovenských vrchoch. – Ružomberok : Epos, 2009.

226. Gerlachov: *Gerlachovské zvony (Golan)* s. 142.

JANOTA, Ľudovít: Slovenské hrady. – Bratislava : Tatran, 1974.

227. Spišský hrad: *Spišský hrad* s. 354.

JESENSKÝ, Miloš: Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998.

228. Letanovce: *Opát – alchymista* s. 115.

229. Kláštorisko: *Opát – alchymista* s. 115; *Tajomný zvon* s. 116.

MAREC, Anton: Spišské povesti. – Martin : Matica slovenská, 2004.

230. Kláštorisko: *Zvon zo Skaly úťočišťa* s. 28.

231. Markušovský hrad: *Poklad na Markušovskom hrade* s. 116; *Skaza Markušovského hradu* s. 118.

232. Spišská Belá: *Čarovné bylinky* s. 86

233. Spišská kapitula: *Odvážny mních a dievča* s. 24.

234. Spišská Nová Ves: *Spišské pramene* s. 8; *Iglovský gombikár* s. 66.

235. Spišská Sobota: *Založenie Spišskej Soboty* s. 80; *Mlynár a cholera* s. 82.

236. Spišské podhradie: *Cigánska princezná* s. 19

237. Spišské Vlchy: *Kamenár Matej* s. 73; *Kováč Matúš* s. 76.

238. Spišský hrad: *Statočný rytier Roland* s. 13; *Duch Spišského hradu* s. 17.

239. Spišský Štvrtok: *Zápoľského kaplnka* s. 93; *Skalka* s. 95

240. Vojňany: *Svätý Vojtech vo Vojňanoch* s. 97.

241. Zelená hora: *Jiskra na Zelenej hore* s. 121.

MORAVČÍK, Štefan: Povesti o slovenských hradoch. – Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2004.

242. Spišský hrad: *Bezruká na Spišskom hrade s. 149; Zavesená nevesta s. 151.*

MORAVČÍK, Štefan: Veselé potulky po Slovensku. – Martin : Matica slovenská, 1999.

243. Slovinky: *Slovinky s. 239.*

SZABÓ, Ivan: Slovenské strašidlá od „A“ po „Ž“. Bratislava : Vydavateľstvo Štúdio humoru satiry, 2003.

244. Markušovce: *Ozrutný hrad stráži poklad s. 60.*

245. Spišská Nová Ves: *Prepadnutý zámok s. 88.*

246. Spišský hrad: *Skok z hradieb s. 89.*

ŠTIAVNICKÝ, Ján: Farbiar a krásna Zuzana. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1984.

247. Blaženovce, Milbach: *Plátenička Blažena a jej zbojnícky ženích s. 88.*

248. Kolínovce: *Kováčov tovariš s. 80.*

249. Markušovce: *Gombošov obraz s. 101.*

ŠTIAVNICKÝ, Ján: Ihlár a pastierska píšťala. – Bratislava : Mladé letá, 1985.

250. Hrabušice: *Lakomcove trúbky s. 105.*

251. Odorín: *Žabica – mangulica s. 84.*

252. Žehra: *Arpádove hvizdky s. 7.*

ŠTIAVNICKÝ, Ján: Povesti zo Spišského hradu. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1991.

253. Spišský hrad: *Vesen a jeho synovia s. 7; Nepoviem! S. 61; Odtaté ruky s. 116; Krásna Šad s. 112.*

ŠTIAVNICKÝ, Ján: Richtársky tanec. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1997.

254. Spišská Kapitula: *Zázrak s. 15.*

255. Spišský hrad: *Dar hradnému kapitánovi s. 29; Ako Valent skončil vojnu s. 39.*

ŠTIAVNICKÝ, Ján: Strážca pokladu. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1978.

256. Spišské podhradie: *Hodiny majstra Heraklia s. 148.*

Spišská Nová Ves : povesti v časopise Slniečko

HRONSKÝ, Jozef Cíger: Podivný zvon na Kláštorisku
In Slniečko. – Roč. 52, č. (máj 2002), s. 10-11.

257. Kláštorisko

Spišská Nová Ves : povesti na internete

JAKEŠOVÁ, Soňa: Sokolíci zo Strážnej skaly. [online]. Dostupné na internete:

<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1361>>

258. Hrabušice

SZABÓ, Slavomír: Šaniho šanca. Online. Dostupné na internete:

<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1362>>

259. Hrabušice

SZABÓ, Slavomír: Markušovská biela pani. [online]. Dostupné na internete:

<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1093>>

260. Markušovce

SZABÓ, Slavomír: Miškova tureň. [online]. Dostupné na internete:
<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=1085>>

261. Markušovce

SKOK Z HRADIEB

„Po nociach sa na múroch Spišského hradu prechádza bezruká Hedviga a žalostne plače. História tohto strašidla je nasledovná:

Hedviga bola sestrou Filipa, ktorý mal dcéru Barborku. Keď Filip odišiel bojovať s Mikulášom, vládcom Lubovnianskeho hradu, prikázal sestre, aby Barborku strážila. Hedviga sa však veľmi zamilovala do igrica Leška a na Barborku zabudla. Tú uniesli z hradu a dali ju Filipovmu nepriateľovi Mikulášovi, ktorý ju zhodil z hradu k Filipovým nohám. Keď sa Filip vrátil z boja a priniesol aj mŕtvu Barborku, Hedviga sa od žiaľu pomiatla a skočila z hradieb Spišského hradu“.

In SZABÓ, Ivan: *Slovenské strašidlá od „A“ po „Ž“*. Bratislava : Vydavateľstvo Štúdio humoru satiry, 2003, s. 89.

STARÁ LUBOVŇA

DOMASTA, Ján: Povesti o hradoch III. – Banská Bystrica : Stredoslovenské vydavateľstvo, 1971.

262. *Lubovniansky hrad: Tri krížiky vlastnou krvou s. 195.*

HORÁK, Jozef: Slovenské povesti. – Bratislava : Mladé letá, 2002.

263. *Stará Lubovňa: Tatranské plesá s. 35.*

264. *Spišské plesá: Tatranské plesá s. 35.*

JANOTA, Ľudovít: Slovenské hrady. – Bratislava : Tatran, 1974.

265. *Lubovňa: Lubovňa s. 206.*

JESENSKÝ, Miloš: Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998.

266. *Lubovňa: Dejiny hradu s. 142; Legenda o založení a zmluva s diablom s. 142.*

MAJERNÍK, Viktor – GLOCKO, Peter: Vodníkové zlaté kačky. – Bratislava : Mladé letá, 1975.

267. *Haligovce: Ako dve ženy roznášali v Haligovciach kiahne a zimnicu s. 188; O chudobnom Jendrušovi a bohatej Halke s. 53; Oklamany kupec s. 202.*

268. *Veľká Lesná: Ako boginka ukradla a vrátila decko s. 83; Kedy zanikne obec Veľká Lesná s. 199; Čertovská voda s. 226.*

MAREC, Anton: Spišské povesti. – Martin : Matica slovenská, 2004.

269. *Lubovniansky hrad: Lubinova zmluva s diablom s. 110*

MORAVČÍK, Štefan: Povesti o slovenských hradoch. – Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2004.

270. *Stará Lubovňa: Upísal dušu diablici s. 153.*

Stará Lubovňa – povesti o Starej Lubovni a okolí v časopise Slniečko

DONOVÁL, Ján: Povest' o plavečskom krutáňovi

In Slniečko. – Roč. 56, č. 2 (október 2001), s. 12-13.

271. *Plaveč*

PODOLÍNSKY FARBIAR

„Noc sa blížila, slnko už klesalo za obzor, keď tu začal v údolí zurkotať potok. Zbehol nemu, že popri potoku aj na cestu natrafi. Objavil však náhon, čo odrážal vodu od stavidla, a pri ňom mlyn. Práve v ňom ktosi zažínal petrolejovú lampu.

Vystrašený farbiar zabúchal na dvere mlyna a poprosil o nocľah.

-Kto si a odkiaľ prichádzaš? – opýtal sa ho nevelmi vládny mlynár.

-Z Podolínce som, farbiar! – odpovedal. –Dnes sa mi na jarmoku dobre darilo, zaplatím vám...

-Farbiar z Podolínce? – kyslo sa usmial mlynár. –Poznám tam aj veru bohatších majstrov! Nuž ale keď máš čím zaplatiť, zlož sa tuto na vreciach!

Prijal farbiar útulok, aký mu ponúkli, naozaj sa na vreciach nezomletého žita uložil, ale vtedy mu strašne zaškrkalo v žalúdku. Veď od rána kúska chleba do úst nevlozil a domov ešte hodný kus cesty. Vydrží?

Vtom, vlastným očiam nechcel uveriť, otvorili sa vráta a do mlyna vstúpila krásna dievčina.

-Nenapiješ sa? –podala mu krčah s mliekom. –Práve som nadojila.

Farbiar od prekvapenia takmer skamenel, načo ona rýchlo dodala: -Ale rýchlo pi, lebo ak otec uvidí, je s nami obidvoma koniec!

Vypil teda farbiar náhlivo celý džbán a potom sa pustil s dievčinou do reči. A dozvedel sa, že mlynár vraj za celá rok dievčinu medzi ľuďmi nepustí, ba že ju ani vydať nemieni, lebo sa nechce o majetok deliť s cudzím človekom a už vôbec nie s akýmsi zaťom. Pravdaže, zavše sem zabľúdi s nevymláteným žitom aj nejaký rúči mládenec, ale keď spozná mlynára, viac sa neukáže...

Nepovedal farbiar nič na tieto slová, len si v tej chvíli čosi zaumienil, a keď mlynárovi ráno platil za nocľah, povedal mu:

-Peknú a dobrú dcéru máte! Pristali by ste, keby som ju za ženu popýtal?

Mlynár sa na mládenca ani nepozrel, len tak cez plece odvrkol:

-Taký sa tu ešte nenarodil, čo by si dievku s toľkým bohatstvom zaslúžil!

-Nie? Nuž a čo také musí vlastniť ten, ktorý by si ju zaslúžil?

Vtedy mlynár, ktovie či len tak z rozmaru, či to vážne myslel, odvrkol:

-Mojá dcéra je len pre takého určená, kto jej nielen polia a lúky, ale aj to slnko a mesiac k nohám položí!

Od tej chvíle mladý farbiar na nič iné nemyslel, len na to, ako splniť vyslovenú podmienku.“

In MAREC, Anton: Spišské povesti. Martin: Matica slovenská, 2004, s.

TREBIŠOV

DOMANÍKOVÁ, Anna: Východné Slovensko: Päť v jednom. – Košice : Karpatská nadácia, 2008.
272. Malá Tráňa: *Hostina pre Férenca* s. 55.

HABOVŠTIAK, Anton: Skamenená dievka. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1977
273. Sečovce, Zbehňov: *Ako vznikli dediny pri Laborci* s. 156.

HRONSKÝ, Jozef Cíger: Slovenské povesti. – Martin : Matica slovenská, 2001.
274. Bačkov: *Kupec Paraskev* s. 62.

JESENSKÝ, Miloš: Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998.

275. Bačkov: *Zločinný vojvoda a čert* s. 45.

276. Zemplin: *O hrade s. 200; Podzemná chodba s. 200; Ohnivé stĺpy na nebi s. 200.*

Trebišov : povesti na internete:

DOMANÍKOVÁ, Anna: Smrtonosná láska. [online]. Dostupné na internete:

<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=117>>

277. Bačkov

DOMANÍKOVÁ, Anna: Skúpy kňaz. [online]. Dostupné na internete:

<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=118>>

278. Veľký Kamenec

HAJDU, Eva: O zániku hradu Dargov. [online]. Dostupné na internete:

<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=75>>

279. Dargov

SZABÓ, Slavomír: Dvesto bleskov od Perúna. [online]. Dostupné na internete:

<<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=630>>

280. Dargov

ZLOČINNÝ VOJVODA A ČERT

„Tradičia hovorí, že kedysi hrad patril vojvodovi Drakovi, ktorý vraždil v celom Šírom okolí svojich poddaných i pútnikov, takže jeho sídlo každý zďaleka obchádzal. Keď zomrel, udrelo do hradu tridsať bleskov.

Na jeho dušu netrpezlivo čakal čert, ktorý sa chystal zmocniť i jeho lúpežami nadobudnutých pokladov. Namiesto zlata však v podzemí hradu potme zbral iba samé skaly. So svojím bremenom sa dostal až do pohoria Vihorlat, kde zaspal, na svitaní sa prepadol do zeme a tak údajne vzniklo vihorlatské „morské oko“.“

In JESENSKÝ, Miloš: Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998, s. 45.

VRANOV NAD TOPĽOU

HABOVŠTIAK, Anton: Skamenená dievka. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1977

281. Čaklov, Vranov: *Ako dvaja bratia našli soľ* s. 47.

282. Vranov: *O vranách pri Topli* s. 112.

HABOVŠTIAK, Anton: Slovenské povesti II. – Martin: Matica slovenská 2003.

283. Čaklov, Vranov: *Ako dvaja bratia našli soľ* s. 47.

284. Vranov: *O vranách pri Topli* s. 71.

Vranov : povesti na internete

SZABÓ, Slavomír: Pekelná tancovačka. [online].Dostupné na internete:

<http://www.praveorechove.com/newsread1.php?newsid=105>

285. Hanušovce nad Topľou

O VRANÁCH PRI TOPLI

„Bývam v tomto kraji a chystal som ryby. Lenže vrany tak škriekali a krúžili ponad šašiny pri rieke, že som sa nepozrel, či tam dakto neleží. A veru som nešiel nadarmo. Len to neviem, odkedy tu ležíš.“

To však nevedel ani kupec. Iba v tom si bol istý, že tento človek mu zratoval život. A potom aj tie vtáky... Keby neboli tak vriekali, sotva by bol dakto naň nad'abil. Aj tie mu veľmi pomohli.

Ale ten človek, čo našiel kupca ležať poviazaného, nepustil ho z rúk ani vtedy, keď už stál na nohách a chcel odísť. Aj mu jednostaj radil, aby nikam nešiel, lebo d'aleko nedôjde, keď je slabý. A dodal:

-Tento kraj je bohatý. Všetko sa v ňom nájde, čo treba, aby ľudia dobre žili. Tu ostaň, kým prídeš k sebe.

Kupec poslušol. Nepobral sa d'alej, ale začal sa obzerať, či sa dakde nepotulujú zbojníci. No tí sa všetci stratili. Nikde nebolo nič počuť. Iba vtáky švitorili i všelijako nôtili v kroví.

-A či ti nebudem na t'archu, kým si sám dačo zhlobím, žeby som nespal pod holým nebom? – spýtal sa znova.

-Oj, toho sa ty neboj, čím nás tu bude viac, tým sa budeme lepšie cítiť. Veselšie nám bude, aj s planými ľuďmi si skôr dáme rady!

Kupec z toho kraja viac neodišiel. Len keď nadol spolu tiahli kupci na vozoch, pristavil jedného a povedal mu:

-Povedz mojim známym, že domov neprídem. A že možno aj tu ostanem, lebo sa mi vidí tento kraj. Časom nech ma prídu pozrieť. Lahko ma nájdu, lebo nikde niet toľko vrán ako v tomto kraji“.

In HABOVŠTIAK, Anton: Slovenské povesti II. – Martin: Matica slovenská 2003, s. 71.

ZOZNAM LITERÁRNYCH DIEL

BARÁTHOVÁ, Nora

Hviezdy nad Tatrami. – Kežmarok : Ing. Mikuláš Lipták, 1995.

ČURMOVÁ, Viera

Čarovné kráľovstvo. – Prešov : Vydavateľstvo M. Vaška, 2000.

Rozprávky a povesti spod Vihorlatu. – Prešov : Michal Vaško, 1996.

DOMASTA, Ján

Povesti o hradoch II. diel. – Banská Bystrica : Stredoslovenské vydavateľstvo, 1969.

Povesti o hradoch 2. – 3. rozšírené vyd. – Martin : Osveta, 1991.

Povesti o hradoch III. – Banská Bystrica : Stredoslovenské vydavateľstvo, 1971.

Povesti o hradoch IV diel. – Martin : Osveta, 1974.

DOMANIKOVÁ, Anna

Východné Slovensko: Päť v jednom. – Košice : Karpatská nadácia, 2008.

FERKO, Milan

Nové povesti slovenské. – Bratislava : Mladé letá, 1994.

Staré povesti slovenské. – Bratislava : Mladé letá, 1990.

FERKO, Vladimír

Tisícňasobný dukát. – Bratislava : Mladé letá, 1989.

HABOVŠTIAK, Anton

Skamenená dievka. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1977.

Slovenské povesti II. – Martin : Matica slovenská 2003.

HORÁK, Jozef

Povesti a divy. – Bratislava : Mladé letá, 1983.

Slovenské povesti. – Bratislava : Mladé letá, 2002.

Šášovský hradný pán. – Martin : Osveta, 1973.

HRONSKÝ, Jozef Cíger

Slovenské povesti. – Martin : Matica slovenská, 2001.

Zakopaný meč. – Bratislava : Mladé letá, 1970.

HUDEC, Ivan – JAROŠ, Peter

Biela pani, mŕtvý pán. – Bratislava : H&H, 1991.

HUSKA, Miroslav

Skalný hrad na Kriváni. – Bratislava : Mladé letá, 1972.

Tatranský zlatý jeleň. – Martin : Osveta, 1974.

HUSKA, Miroslav – POLIAK, Ján

Slovenské povesti. – Bratislava : Mladé letá, 1979.

CHOVAN, Milan Igor

Strážcovia hôr : povesti a staré príbehy o slovenských vrchoch. – Ružomberok : Epos, 2009.

- JANOŤA, Ľudovít
Slovenské hrady. – Bratislava : Tatran, 1974.
- JESENSKÝ, Miloš
Krajina zázrakov. – Košice : Agentúra K, 1998.
- MAJERÍK, Viktor – GLOCKO, Peter
Vodníkove zlaté kačky. – Bratislava : Mladé letá, 1975.
- MAREC, Anton
Hnali sa veky nad hradbami. – Martin : Matica slovenská, 2000.
Kežmarská čierna pani. – Kežmarok : ViViT, 2001.
Spišské povesti. – Martin : Matica slovenská, 2004.
Zakliaty hrad v Tatrách. – Martin : Matica slovenská, 1993.
Zlato pod Kriváňom. – Bratislava : Mladé letá, 1991.
- MATONOKOVÁ, Erika
Lačnovské povesti. – Prešov : Erika Matonoková, 2002.
Povesti z Osturne. – Prešov : vlastným nákladom, 1996.
- MEDŇANSKÝ, Alojz
Dávne povesti o slovenských hradoch. – Bratislava : Mladé letá, 1995.
- MORAVČÍK, Štefan
Povesti o slovenských hradoch. – Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2004.
Veselé potulky po Slovensku. – Martin : Matica slovenská, 1999.
- PODJAVORINSKÁ, Ľudmila
Balady a povesti. – Bratislava : Mladé letá, 1965.
- SLIACKY, Ondrej
Slovenské obrázkové povesti. Martin : Matica slovenská, 2005.
- SLOVENSKÉ BÁJE. – Bratislava : Mladé letá, 1973.
- SZABÓ, Ivan
Slovenské strašidlá od „A“ po „Ž“. Bratislava : Vydavateľstvo Štúdio humoru satiry, 2003.
- SZABÓ, Rafael
Záhrada domova. Košice : Dolinár, 1994.
- ŠTIAVNICKÝ, Ján
Farbiar a krásna Zuzana. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1984.
Ihlár a pastierska písťála. – Bratislava : Mladé letá, 1985.
Januš z Braniska. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1974.
Povesti z dávnych vekov. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1985.
Povesti zo Spišského hradu. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1991.
Richtársky tanec. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1977.
Strážca pokladu. – Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1978.
- VOROŇÁK, Boris a kol.
Povesti a legendy z východného Slovenska. Košice: Byzant, 2009.

AUTORSKÝ REGISTER

Andrásiová, Ľubica	10,79
Baráthová, Nora	26,122
Čurmová, Viera	13,14,15
Domaníková, Anna	24,80,81,197,272,277,278
Domasta, Ján	16,54,112,160,161,162,215,216,217,262
Donoval, Ján	53,77,155,156,157,271
Ferko, Milan	1,55,56,57,102,163,183,209
Ferko, Vladimír	27,52,164,184
Glocko, Peter	32,33,135,267,268
Habovštiak, Anton	2,6,17,18,58,103,104,105,113,165,185,186,218,219,220,221,22 2,223,273,281,282,283,284
Hajdu, Eva	82,83,279
Horák, Jozef	28,166,187,263,264
Hronský, Jozef Cíger	123,167,186,224,257,274
Hudec, Ivan	114,115,116,168,189,210
Hudec, Milan	158
Huska, Miroslav	59,60,61,62,124,125,169,190,191
Hybáčková, Beáta	198
Chovan, Milan Igor	19,29,126,127,128,129,130,131,226
Jakešová, Soňa	84,199,258
Janota, Ľudovít	20,63,64,65,117,170,171,172,173,192,193,211,227,265
Jaroš, Peter	114,115,116,168,189,210
Jesenský, Miloš	3,7,21,30,31,66,67,68,69,70,71,106,118,132,133,134,174,175,1 76,194,195,212,228,229,266,275,276
Majerčík, Viktor	32,33,135,267,268
Marec, Anton	4,8,35,36,37,38,39,40,41,42,72,107,108,136,137,138,139,140,1 41,142,143,144, 177,213,230,231,232,233,234,235,236,237,238,239,240,241,26 9
Matonoková, Erika	43,178
Medňanský, Alojz	119,179,214
Mičuch, Ján	85,86

Moravčík, Štefan	5,22,44,45,46,47,73,74,75,109,145,146,180,181,196,242,243,270
Podjavorinská, Ľudmila	147
Poliak, Ján	61,62,169,190,191
Sliacky, Ondrej	150,151
Szabó, Ivan	49,50,51,152,153,154,244,245,246
Szabó, Rafael	9
Szabó, Slavomír	11,87,88,89,90,91,92,93,94,95,96,97,98,99,100,121,200,201,202,203,204,205,206,259,260,261,280,285
Štiavnický, Ján	23,76,110,111,182,247,248,249,250,251,252,253,254,255,256
Urban, Ján	78,159
Voroňák, Boris	120
Zat'ovič, Jiří	12,101,207,208

NÁZVOVÝ REGISTER

Ako boginka ukradla a vrátila decko	268
Ako dvaja bratia našli soľ	103,281,283
Ako dve ženy roznášali v Haligovciach kiahne a zimnicu	267
Ako chodia Cigáni na popravu	102
Ako sa goralská hudba dostala do neba	41
Ako sa našlo na vrchu železo	186
Ako si pastier Jendruš vymeral pozemok	32
Ako Tatry dostali svoje meno	143
Ako Valent skončil vojnu	255
Ako vojská bratrkov dobýjali hrad v Michalovciach	120
Ako vznikla Moldava	93
Ako vznikli dediny pri Laborci	17,113,273
Ako vznikli Tatry	143
Albert Lasi	35
Alchymista Bartholdes	31
Alchymisti v habitoch	30
Arpádove hvizdky	252
Baniarikovia	7
Bardejov	4
Beata Laska	35
Bebek z Krásnej Hôrky	188,196
Bebekov rozmar	204
Beliansky vodnár	125
Beloštic	209

Bezruká na Spišskom hrade	242
Biela pani turnianska	70
Biela pani z hradu skáče a jej lutna bôľne plače	225
Biela skala v jasovskom chotári	58
Bludičky	135
Boginky a hrbatá Halka	48
Bogynky zo Ždiaru	51
Boj pri Jelšave	195
Boleš' a viera	24
Brekov	20
Bubnarka	84
Cigáni na hrad!	80
Cigánska princezná	236
Čarodejník na Vinnom	112
Čarovné bylinky	232
Čarovný tiger	13
Čertova skala	88
Čertovská voda	268
Červený kláštor	45
Čierna a biela pani	49
Človečia hlava	218
Dar hradnému kapitánovi	255
Dee a Kelley v Kežmarku	31
Dejiny hradu (Lubovňa)	266
Dejiny hradu (Turňa)	70

Dejiny hradu (Veľká Ida)	71
Delové gule z tvarohu	31
Divožienky	133,153
Drahokam nad plesom	154
Drevený evanjelický kostol	35
Dúhové vajíčko	164
Duch Spišského hradu	238
Dvesto bleskov od Perúna	280
Dvojhlavé dieťa	106
Elektrický liečiteľ	67
Fantastický výzor mesta	67
Gelnický hrad	8
Gemer	192
Gemerskí hôrni chlapci	191
Gerlachovské zvony	126,226
Gombošov obraz	249
Havran	144
Helena a cár	177
Hipe a Hope	201
Hodiny majstra Heraklia	256
Hodokvas vo Vinnom	119
Hostina pre Férenca	272
Hra o nevestu	161
Hradný pán - čierny kôň	22
Hrhov	194

Chmurník	43
Chovanec	2
Chrám svätej Alžbety	67
Iglovský gombikár	234
Izrin soľný hrad	82
Jakub Buchholtz	35
Januš z Braniska	110
Jaskyňa v Kýčere	39
Jastrabia veža	149
Jatky a Juhásova skala	144
Javorinské zlaté kačky	134
Jazero pod Osturňou	40
Jediný červený turák	166
Jelšava	195
Jezersko	46
Ježibaba	152
Jiskra na Jasovskom hrade	59,61
Jiskra na Zelenej hore	241
Kam sa podelo svetlo z Jastrabej veže	29
Kamenár Matej	237
Kamenica	211
Kamzičí kráľ	34
Kaplnka vďaky	43
Kapušany	170
Karbunkul	147

Karolicek zo Ždiaru	144
Katarína a Chmurník	43
Kavyl' z Cukrovej homole	100
Každé zlo musí nakoniec dobru slúžiť	19
Kedy zanikne obec Veľká Lesná	268
Kežmarok	34,47
Kežmarská čierna pani	34,35,44
Kežmarské zvony	35,38
Kežmarskí bylinkári	35
Kežmarskí zlatokopi	35
Koľko je tatranských končiarov	149
Koľko končiarov je v Tatrách	146
Koľko vrchov majú Tatry	143
Koniec medzevského draka	92,97
Konfk ako liek	180
Kontesina večná ruža	207
Košice - o pôvode názvu mesta	75
Košické večerné zvonenie	62
Kováč Matúš	237
Kováčov tovariš	248
Krásna Hôrka	193
Krásna Hôrka, horká kôrka	189
Krásna Šad	253
Krčma splnených prianí	98
Kriváň	145

Kumys kázal - víno pil	55
Kupec Paraskev	274
Lačnov : povesti z malej dedinky...	178
Lakomcove trúbky	250
Láska na prvý pohľad	168
Legenda o založení a zmluva s diablom	266
Lendacké zvony	28,42
Lendacký kláštor	39
Lendak	139
Levoča	107
Levoča - verše a stručná zmienka o pôvode názvu mesta	109
Levočská biela pani	107,108
Liečivý prameň	69
Lietajúci mních	27,36,45
Lietajúci mních Cyprián	52
Lipovec	171
Lubinova zmluva s diablom	269
Lubovňa	265
Lžiandrej	1,56
Magický drahokam na Jastrabej veži	134
Magický kameň zlatohlava	134
Majster Mikuláš	16
Markušovská biela pani	260
Markušovský baník	221
Miškova tureň	261

Mlčiaci zvon	72
Mlynár a cholera	235
Modrá je pravda	127
Morské oko	14,15
Mysteriózna oblasť z Košíc a okolia	66
Nebezpečná stávka	179
Nečakaná premena	206
Nedosnívaný sen	205
Nepoviem!	253
Nerovná láska na Lipovskom hrade	162
Nerozumien, ale súhlasím	96
Nešťastný richtárov koniec	44
Neumriem od kosa	190
Nezábudkový venček	129
Ničivá vojna obrov	134
Nový evanjelický kostol	35
O bosorkách na Rákoši	165
O hrade	276
O Hradisku na Spiši	104,219,220
O chudobnom Jendrušovi a bohatej Halke	267
O jazere, ktoré sa prepadlo	48
O kapitánovi a krásnej Aničke	85
O koníkovi, čo zachránil Kapušiansky hrad	167
O stavbe hradu	118
O šuňavskom pikulíkovi	150

O tatranskom zlatom kamzíkovi	151
O udatnom Branislavovi	23
O vranách pri Topli	282,284
O zániku hradu Dargov	279
Obrovský meteor	67
Odmena pre alchymistu	3
Odtáté ruky	253
Odvážny mních a dievča	233
Ohnivé stĺpy na nebi	276
Ohnivý stĺp na nebi	68
Oklamaný kupec	267
Opát - alchymista	228,229
Osudný karbunkul	122
Ozrutný hrad stráži poklad	244
Padajúca brada	4
Pán zakliaty v koňa	21
Panské klamstvá	81
Pekelná tancovačka	285
Pekelný záprah	79
Pisárove úklady	73
Plačúca skala	149
Plátenička Blažena a jej zbojnícky ženích	247
Plesnivec	143
Pleso zo slz	154
Pod Sokolejom	14

Podivný zvon na Kláštorisku	223,224,257
Podivuhodná voda	9
Podolínsky farbiar	136
Podzemná chodba	276
Podzemné chodby	67
Poklad na Markušovskom hrade	231
Poklad utopený v studni	7
Poklad v Satanovom plese	134,154
Poklady ukryté v poludnici	134
Poklady v podzemí	71
Poľská kňažná a rytier Roland	215,216
Poltergeist v Barci	67
Poltergeist v dome pokladníka	174
Posledný pohár	12
Posledný slovenský alchymista	132
Postrigônený	11
Potok zo Zlatého stola	10
Potrešané boginky	48
Povešť o drakovi	9
Povešť o hradnom pánovi a Mišovi Maťukovi	25
Povešť o Jastrabej veži	146
Povešť o košickom katovi	77
Povešť o kráľovi kamzíkov	53
Povešť o Okúrovi	25
Povešť o papradnianskej víle	155

Povešť o plavečskom krutáňovi	271
Povešť o rozprávkovom poklade Keltov	9
Povešť o sol'nom jazere	78
Povešť o šuňavskom pikulíkovi	156
Povešť o tatranskom planétnikovi	157
Povešť o tatranskom zlatom kamzíkovi	159
Povešť o zámku	9
Povešť o Zelenom plese	158
Povešť o zlatých zrnkách	9
Pramene s jedom	176
Prečo je toľko červeného kvieťa	123
Prečo sa stratila gelnická meď	8
Prekliaty hrad v Tatrách	134
Prekročiť prah	57
Prepadnutý zámok	245
Prešov	177
Príchod Germánov	9
Prízrak z Hrádku	91
Proces s čarodejnicou	3
Prvý horolezec	122
Richtársky tanec	111
Rozškl'abená tvár	89
Rudko	213
Rytier a slúžka	72
Sabínin hrad	213

Sabinov	213
Sám proti drakovi	184
Sámel a Kovlad	208
Satan	148
Sedem salašov Bebekových	187
Skalka	239
Skamenení mníši	36
Skaza červených mníchov	197
Skaza Markušovského hradu	231
Skok z hradieb	246
Skúpy kňaz	278
Sladká pomsta trpkó chutí	116
Slanec	63
Slanský hrad zo soli	60
Slovinky	243
Smejúci sa žobrák	67
Smokovec	140
Smrtonosná láska	277
Sninské rybníky	15
Sninský kameň	18
Sokol'	64
Sokolíci zo Strážnej skaly	258
Soľnohrad	173
Spiaci tatranskí rytieri	134
Spišská biela pani	217

Spišské pramene	234
Spišský hrad	227
Srdce krivda zvierat, smrť je všetkého miera	115
Srdce z vosku - sila bozku	210
Starý evanjelický kostol	38
Starý kláštor	35
Statočná Sabína	83
Statočný rytier Roland	238
Strašidelní vtáci	67
Strážne vojsko na hranici	41
Striga na Solnohrade	160,175
Svadba na Šarišskom Starhrade	169
Svadobný dar	76
Svätý Vojtech vo Vojňanoch	240
Synova pomsta	4
Syrový trh	47
Šaniho šanca	259
Šariš	172
Šíp so zlatým hrotom	76
Špak z Lendaku	39
Štípajúce pivo	182
Štrbské divožienky	124
Štrbské morské oko	148
Štrbský zmok	124,133
Tajné chodby na Hradovej	67

Tajné značky vo väznici	67
Tajomný muž	50
Tajomstvá lákajú	154
Tajomstvo okrídleného mnícha	30
Tak som to prežil	101
Tatárska odmena	137
Tatranská dobrá víla	149
Tatranská klenotnica	149
Tatranské plesá	263,264
Tatranský škriatok	149
Tatry	149
Ten trpaslík a ja	99
Tibava	117
Tma a chlieb	94
Traja bratia	54
Tri krížiky vlastnou krvou	262
Tri zlaté ruže	185
Turnianska biela pani	74
Uhliar na jeden deň i na večnosť	198
Umrel si na svojom	5
Upísal dušu diablici	270
Urbanov zvon	90
V Prešove, v Prešove	181
V stopách kráľa	203
Vedma	183

Veľká Ida	65
Vesen a jeho synovia	253
Vidla - Havranova oddanica	131
Víla Štrbského plesa	149,154
Vily tatranských plies	149
Viniansky pustovník	118
Vlkolak	67
Vodníkova nevesta	67
Vražec a striga	105,222
Za odvalu hladomorňa	26
Začarované peniaze pod Vápeníkom	32
Záhadný názov mesta	67
Záchrana bielych kamzíkov alebo prečo už nie je Slavkovský štít najvyšší	130
Zajatci	199
Založenie Levoče	108
Založenie Podolínce	136
Založenie Sabinova	214
Založenie Spišskej Soboty	235
Zamurovaná nerestnica a slobodná nerest'	114
Zápoľského kaplnka	239
Zázračná voda v studni	67
Zázrak	254
Zázrak kráľa Ladislava	87
Zázrak svätej Anny	95
Zbojnícka skala	144

Zbojnícka skala a biely mních	9
Zbojník Jendruš	138
Zelené pleso	142
Zemetrasenie a objavenie draka v roku 1662	133
Zlatá jaskyňa	26
Zlatá kačica v Zelenom plese	134
Zlatá veža	35
Zlaté stružliny	33
Zlaté vajcia	154
Zlatý drôt v dažďovej jame	212
Zlatý stôl	6
Zločinný vojvoda a čert	275
Zmok	128
Zoša z jazera	43
Zradená láska	163
Zrod a zánik Zádielskeho mlyna	86
Zrod Dunajca	37
Zrodenie Michaloviec	121
Zvon	202
Zvon zo Skaly útočiska	230
Žabí mních	134,149
Žabica - mangulica	251
Ždiar	141,144
Železný slon odbíja poludnie	67
Žobrákova dedina	200

GEOGRAFICKÝ REGISTER

Abov	66
Bačkov	274,275,277
Bardejov	1,3,4
Batizovce	147
Belianske Tatry	152
Betliar	199,2
Blaženovce	247
Brekov	20,21,22,23,24,25
Čaklov	281,283
Červenica	164
Červený kláštor	27,3,36,45,52
Dargov	279,28
Dlhá lúka pri Bardejove	2
Dobšiná	201,202,207
Domaňovce	105
Domaňovce	222
Drienovec	87
Dubník	164
Dunajec	37
Gelnica	7,8,12
Gemer	187,192
Gerlachov	126
Gerlachov	226
Haligovce	267
Hanušovce nad Topľou	285
Henckovce	190
Hrabušice	250,258,259
Hrhov	83
Hrhov	194,203
Humené	13,14

Izra	78,82
Jablonov	83
Jablonov nad Turňou	197
Jasenov	16
Jasov	56,58,59,61,88
Javorina	41
Jelšava	195
Jezersko	46
Kamenica	210,211
Kapušany	167,17
Kapušíansky hrad	180
Karná	17
Kežmarok	26,29,31,34,35,38,44,47,49,53
Kláštorskó	223,224,229,230,257
Kochanovce	18
Kolínovce	248
Košice	62,67,72,75,76,77,89,90
Košice - Hradová	54
Košický Klečenov	91
Krásna Hôrka	188,189,193,196
Krásna nad Hornádom	55
Kriváň	127,145
Kubachy	218
Lačnov	178
Lendak	28,39,42
Letanovce	228
Levoča	102,106,107,108,109,110,111
Lipovec	162,171
Lomnický štít	128
Ľubovňa	265,266
Ľubovniansky hrad	262,269
Makovica - hrad	166,179
Malá Trňa	272
Markušovce	215,221,244,249,260,261

Markušovský hrad	231
Matiašovce	33
Medzev	92
Mengusovce	129
Michalovce	120,121
Milbach	247
Milhost'	57,68
Moldava nad Bodvou	69,93,94
Moravany	113
Nižná Slaná	198
Nováčany	84
Odorín	251
Osturňa	40, 43
Papradno	155
Pieniny	52
Plaveč	271
Podolíneec	136
Prešov	174,177,181
Rožňava	183,185,191
Rudník	84,95
Sabinov	212,213,214
Sečovce	273
Sirk	186
Slanec	60,63,73
Slavec	184
Slavošovce	204,205
Slovenská Ves	132
Slovinky	243
Smokovec	140
Smolník	6, 9,10,11
Snina	15, 18,19
Sokol'	64
Sol' (obec)	103
Solivar - Sol'nohrad	179,175

Soľnohrad	78
Soľnohrad	173
Spišská Belá	135,139
Spišská Belá	232
Spišská Kapitula	233,254
Spišská Nová Ves	234,245
Spišská Sobota	235
Spišské plesá	264
Spišské podhradie	236,256
Spišské Vluchy	237
Spišský hrad	216,217,225,227,238,242,246,253,255
Spišský Štvrtok	104
Spišský Štvrtok	219,220,239
Stará Lubovňa	263,27
Stratená	206,208
Strážky	137
Strelcova (Strelecká veža)	159
Stropkovský hrad	114
Šariš	172
Šarišský hrad	161,163,166,168,176,179,182
Šarišský Starhrad	169
Šarišské Sokolovce	209
Štós	96,101
Štrba	124,133,148,153
Šuňava	150,156
Tatry	123,125,134,143,146,149,151
Tibava	117
Tibavský hrad	115
Turňa	70,74
Tvarožná	50
Udavské	18
Veľká Ida	65,71,80
Veľká Lesná	138
Veľká Lesná	268

Veľký Kamenec	278
Veľký Slavkov	130
Viniansky hrad	116
Vinné	112,118,119
Vojňany	240
Vranov	281,282,283,284
Vysoké Tatry	122,154
Vyšný Medzev	81,97,98,99
Zádiel	79,85,86,100
Záhradné	165
Zálesie	48
Zamagurie	32
Zbehňov	273
Zborov	5
Zborov	166
Zelená hora	241
Zelené pleso	142,158
Zemplín	276
Ždiar	51,131,141, 144,157
Žehra	252
Železník	186

Obsah

ÚVOD	1
MADAČOV, Maroš: BOHATSTVO SLOVENSKEHO NÁRODA	4
BARDEJOV	5
SYNOVA POMSTA	5
POKLAD UTOPENÝ V STUDNI	8
MAJSTER MIKULÁŠ	10
KEŽMAROK A ZAMAGURIE	12
KOŠICE A KOŠICE - OKOLIE	15
URBANOV ZVON	19
LEVOČA	20
ZALOŽENIE LEVOČE	21
MICHALOVCE	22
AKO VOJSKÁ BRATRÍKOV DOBÝJALI HRAD V MICHALOVCIACH23	
POPRAĐ – TATRY	25
ZLATÁ JASKYŇA	27
PREŠOV	28
O BOSORKÁCH NA RÁKOŠI	29
ROŽŇAVA	31
ŽOBRÁKOVÁ DEDINA	33
SABINOV	35
ZALOŽENIE SABINOVA	35
SPIŠSKÁ NOVÁ VES	36
STARÁ ĽUBOVŇA	38
PODOLÍNSKY FARBIAR	40
TREBIŠOV	41
ZLOČINNÝ VOJVODA A ČERT	42
VRANOV NAD TOPĽOU	43
O VRANÁCH PRI TOPLI	43
ZOZNAM LITERÁRNYCH DIEL	45
AUTORSKÝ REGISTER	48
GEOGRAFICKÝ REGISTER	66

Názov: Povešťová mapa regiónu východného Slovenska
Podnázov: výberová odporúčajúca bibliografia
Zostavila: Mgr. Tatiana Klimková
Foto: Ľubica Pavíleková
Zodpovedný redaktor: Mgr. et Mgr. Iveta Hurná, riaditeľka Knižnice pre mládež mesta Košice
Vydavateľ: Knižnica pre mládež mesta Košice
Počet záznamov: 285
Počet strán: 72
Rok: 2 0 1 3
Náklad: 35

ISBN 978-80-89161-25-6

